

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки
міжнародного туризму

Кваліфікаційна робота магістра

на тему «Розвиток соціального підприємництва в Україні на прикладі
країн Азійського-Тихоокеанського регіону»

Виконала: студентка 2 курсу, гр. 8.0519-ме
спеціальності 051 «Економіка»

8.03050301 «Міжнародна економіка»

Гаврилова К.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник _____ доцент, д.е.н.
(посада, вчене звання, науковий ступінь)

Переверзева А.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь)

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки
міжнародного туризму
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 8.03050301 «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА СТУДЕНТЦІ
Гавриловій К.О.

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи (проекту) «Розвиток соціального підприємництва в Україні на прикладі країн Азійського-Тихоокеанського регіону»

керівник роботи (проекту) доцент кафедри, д.е.н. Переверзева А.В.
затверджені наказом ЗНУ від «18» червня 2020 року № 811-с

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 30.11.2020

3. Вихідні дані до роботи (проекту) інформаційна база законодавчих та нормативних урядових актів, матеріали державної служби статистики України, публікації у фахових журналах, електронні економічні публікації, Інтернет ресурси

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

- 1)Теоретичні основи дослідження соціального підприємництва в світі;
- 2)Аналіз економічних показників розвитку Азіатсько-Тихоокеанського регіону;
- 3)Прогноз та перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) У кваліфікаційній роботі було використано графічний матеріал при визначенні сутності соц.підприємництва п.п 1.1, аналізі розвитку бізнес-середовища Азійсько-Тихоокеанського регіону п.п 1.2, визначенні тенденцій

та напрямів діяльності соц.підприємництва в рамках соц.бізнесу п.п 2.2, прогнозуванні соц.-економічних наслідків розвитку соц..бізнесу в Україні п.п 3.3.

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	ПП, посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	д.е.н., доцент Переверзева А.В.	01.09.2020	01.09.2020
I розділ	д.е.н., доцент Переверзева А.В.	12.09 .2020	12.09 .2020
II розділ	д.е.н., доцент Переверзева А.В..	17.10.2020	17.10.2020
III розділ	д.е.н., доцент Переверзева А.В.	20.11.2020	20.11.2020
Висновки	д.е.н., доцент Переверзева А.В..	20.11.2020	20.11.2020

7. Дата видачі завдання 18.06.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми	18.06.2020	18.06.2020
2	Складання робочого плану	26.06.2020	26.06.2020
3	Підбір літератури та вивчення літературних джерел	07.09.2020	07.09.2020
4	Складання плану	11.09.2020	11.09.2020
5	Виконання вступу	21.09.2020	21.09.2020
6	Виконання розділу 1	12.10 .2020	12.10 .2020
7	Виконання розділу 2	17.10.2020	17.10.2020
8	Виконання розділу 3	20.11.2020	20.11.2020
9	Формулювання загальних висновків	20.11.2020	20.11.2020
10	Подання роботи на кафедрі на передзахист	23.11.2020	23.11.2020
11	Попередній захист роботи на кафедрі	09.11.2020	09.11.2020
12	Оформлення роботи та проходження нормоконтролю	23.11.2020	23.11.2020
13	Одержання відгуку та рецензії	27.11.2020	27.11.2020
14	Подання остаточного варіанту роботи на кафедрі	30.11.2020	30.11.2020

Студент _____ Гаврилова К.О. _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____ Переверзева А.В. _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Гамова О.В. _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 99 с., 15 рис., 8 табл., 53 джерела, 5 додатків.

Об'єкт дослідження – розвиток, популяризація соціального підприємництва в Україні та можливість імплементації закордонного досвіду.

Предмет дослідження – коротко-, довгострокові стратегії та проекти підтримки урядом та приватним сектором Республіки Корея соціального підприємництва.

Мета роботи – обґрунтування теоретичних засад, методичних підходів та практичних рекомендацій, щодо розвитку соціального підприємництва Республіки Корея та імплементації досвіду в Україні.

У процесі дослідження отримано такі наукові результати:

- 1) Узагальнено теоретичні, практичні дані, щодо становлення соціальної складової у підприємницькому середовищі Республіки Корея;
- 2) Проаналізовано теоретичні, статистичні дані, дослідження провідних корейських дослідницьких інститутів, державних проектів підтримки соціальної діяльності підприємств;
- 3) Систематизовано теоретичний та статистичний матеріал розвитку соціального бізнесу Республіки Корея та впливу на динамічний розвиток економіки країни;
- 4) Обґрунтовано аналіз на основі статистичних досліджень розвитку нового сектору економіки та вдосконалення діяльності бізнесу завдяки соціальній орієнтовності;
- 5) Удосконалено та надано рекомендації щодо соціально орієнтованого розвитку підприємництва Республіки Корея;
- 6) Запропоновано та рекомендовано імплементація досвіду популяризації, підтримки та свободи соціального підприємництва Республіки Корея в Україні.

Методи дослідження: логічного узагальнення, дедуктивний, метод аналізу та синтезу, порівняння, зведення, SWOT – аналіз та ін.

Наукова і практична значимість роботи: Враховуючи, що останні роки набуває популярності у політичному та економічному векторі робити акцент на соціальну орієнтованість, починають працювати інвестиційні комерційні проекти; гарну підтримку, інвестиції та спонсорвання отримують соціальні проекти компаній, котрі не є соціальними, але займаються розвитком соціальної відповідальності. Тому, дана робота має науково обґрунтування та є практично значимою для будь-якого підприємства України, як документ з пропозиціями та рекомендаціями.

СОЦІУМ, СУСПІЛЬСТВО, СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО,
СОЦІАЛЬНИЙ БІЗНЕС, СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ,
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ, СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ

SUMMARY

Qualification work of the master: 99 pages., 15 figures, 8 tables., 53 sources, 5 applications.

The object of the study is development, popularization of social entrepreneurship in Ukraine and possibility of implementing foreign experience..

The subject of the study is short-, long-term strategies and projects to support social entrepreneurship by the government and the private sector of the Republic of Korea.

The purpose of the work is substantiation of theoretical principles, methodological approaches and practical recommendations for the development of social entrepreneurship in the Republic of Korea and implementation of experience in Ukraine.

In the process of research, the following scientific results were obtained:

- 1) generalized theoretical, practical data concerning the formation of the social component in the business environment of the Republic of Korea;
- 2) analyzed theoretical, statistical data, researches of the leading Korean research institutes, state projects of support of social entrepreneur activity;
- 3) systematized theoretical and statistical material material of the development social business in the Republic of Korea and the impact on the dynamic development of the country's economy;
- 4) substantiated analysis based on statistical research on the development of a new sector of the economy and improvement of business activities due to social orientation;
- 5) improved and provided recommendations on socially oriented development of entrepreneurship Republic of Korea;
- 6) proposed and recommended the implementation of the experience promotion, support and freedom of social entrepreneurship of the Republic of

Korea in Ukraine

Methods of research: system and structural method, theoretical generalization, logical generalization, comparative analysis, deductive, marketing analysis, SWOT – analysis, etc.

Scientific and practical significance of the work. Given that in recent years it has become popular in the political and economic vector to emphasize social orientation, investment commercial projects are starting to work; good support, investment and sponsorship are received by social projects of companies that are not social, but are engaged in the development of social responsibility. Therefore, this work has a scientific basis and is practically important for any enterprise in Ukraine, as a document with proposals and recommendations.

SOCIETY, SOCIAL ENTREPRENEURSHIP, SOCIAL BUSINESS,
SOCIAL RESPONSIBILITY, IMPLEMENTATION OF EXPERIENCE, SOCIAL
INNOVATION

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ	2
РЕФЕРАТ	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СВІТІ.....	14
1.1 Історичний розвиток та сутність соціального підприємництва	14
1.2 Розвиток бізнес-середовища Азійсько-Тихоокеанського регіону.....	19
1.3 Чинники сучасного соціального підприємництва, як причини та наслідки розвитку регіону.....	28
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ	35
2.1 Інтегральні показники, як базис для розвитку соціального підприємництва	35
2.2 Тенденції та напрями діяльності соціальних підприємств в рамках соціального бізнесу	38
2.3 Програми державної підтримки соціальних підприємств у Південній Кореї та Україні.....	45
Висновки до розділу 2	49
РОЗДІЛ 3 ПРОГНОЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	51
3.1 Імплементация досвіду тренду соціального підприємництва Азійсько-Тихоокеанського регіону в Україні.....	51
3.2 Формування стратегії розвитку соціального підприємництва в Україні	56

3.3 Прогноз соціально-економічних наслідків розвитку соціального бізнесу в Україні	60
Висновки до розділу 3	66
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
Декларація
академічної доброчесності.....	77
Додаток А.....	78
Додаток Б	79
Додаток В.....	81
Додаток Г	83
Додаток Д.....	96

ВСТУП

Актуальність теми виявлена світовими тенденціями та новими акцентами багатьох державних політик різних країн світу, через потреби суспільства вирішити питання соціальної відповідальності різних бізнесових структур. Враховуючи світові події останнього року, економічну кризу, ведення агресивної політики деяких країн, постійну міграцію активних частин населення, можна сказати, що все це впливає на ускладнення суспільних відносин всередині країни. Соціальне підприємництво - це нова тенденція, ефект економічної трансформації класичного підприємництва, через появу попиту на вирішення важливих соціальних проблем, звичайно, виконуючи свої першочергові економічні цілі. Завданням діяльності соціальних підприємств є виявлення актуальних проблем на початку формування, а в подальшому і вирішення проблем соціуму, доречі, які залежно від регіону світу та країни різні. Наприклад, на Сході – це вирішення проблем екологічних катастроф, на Заході – це вирішення проблеми безробіття, на Півдні – боротьба зі збідненням населення та вирішення місцевих конфліктів, на Півночі – боротьба з природними катаклізмами, та підняття рівня щастя. Якщо відійти від глобального опису та завдання соціального підприємництва, до мікро рівня, то сюди входить: працевлаштування, підтримка категорій населення с особливим станом (інваліди різних груп, воїни АТО, інклюзивні категорії, пільговики і т.д.), вчасне надання якісних послуг та соціальних благ населенню, за умовою низького державного бюджетування [53].

Тенденцію та активне впровадження соціального підприємництва можна прослідкувати на прикладі країн Азійсько-Тихоокеанського регіону (далі - АТР), зокрема Республіки Корея (Південна Корея), що веде активне інвестування в цій сфері діяльності.

Все це є частиною державної стратегії розвитку та політики, яка проводилась ще в післявоєнний період на корейському півострові. Сучасна Південна Корея входить до провідних світових організацій (наприклад, АСЕАН, АТЕС), є однією з найбільших країн-експортерів машинного устаткування, мікросхем, автомобілів, послуг і т.д. Неможливо не вказати того факту, що все це завдяки щільному партнерству з країнами сусідами (Китай, Японія) та провідною економікою світу США. Все це було б нереальним до втілення без розвитку та інвестування людських ресурсів, дисципліни, високого рівня освіти та спільної свідомості та поваги один до одного.

Теоретичні основи соціального підприємництва, державних політик та процесів регулювання розглянуто у працях вітчизняних та зарубіжних науковців: Чхан С., В.-І. Ли та Дж. Джанг, Й. Шумпетер, П. Шимко, Б. Дрейтон, Дж. Макклурга, А. Корнецький, О. Кіреєва, О. Овсянюк-Бернадіна. Необхідним є визначення тенденцій до соціального бізнесу в основних секторах економіки, аналіз динаміки та яким чином можна імплементувати досвід Південної Кореї в Україні.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо вирішення проблеми розвитку соціального підприємництва Південної Кореї та визначення головних позицій для покращення української ситуації.

Відповідно до мети дослідження в роботі поставлено такі завдання:

- встановити сутнісне наповнення та основні характеристики понять: «соціальна складова економіки країни», «соціальне підприємство», «соціальний бізнес», «соціальна відповідальність»;
- розглянути сутність розвитку соціальної складової економіки країни;
- розглянути бізнес-середовище Південної Кореї та його вплив на розвиток соціального бізнесу;

- проаналізувати основні сектори економіки Південної Кореї та здатність до впровадження соціальної складової на підприємстві;
- визначити проблеми та перспективи соціального підприємництва у Азійсько-Тихоокеанському регіоні, зокрема в Південній Кореї;
- розглянути та проаналізувати можливе імплементація «соціального» досвіду Південної Кореї в Україні.

Об'єктом дослідження є соціальна політика підприємств Південної Кореї.

Предметом дослідження є роль приватного сектору та уряду, як головних суб'єктів по впровадженню, злученню бізнесу до соціальних проблем.

Методи дослідження. Теоретичною і методичною основою магістерської роботи виступають наукові розробки, викладені у працях вітчизняних та зарубіжних вчених з розвитку соціального підприємництва, зовнішньоекономічних відносин Південної Кореї з розвинутими країнами світу, їх партнерства та державні програми підтримки соціальних підприємств. Складність і комплексність проблематики, що досліджується, зумовили використання сукупності сучасних методів дослідження, серед яких головними є метод системного аналізу (при вивченні численних підходів і точок зору вітчизняних та західних науковців щодо сутності зовнішньоекономічних відносин Південної Кореї та їх вплив на розвиток соціальної складової бізнесу), економіко-статистичний (для визначення структури та динаміки залучення інвестицій в діяльності соціальних підприємств, підтримку державою, приватним сектором науки та розвитку, для статистичної обробки кількісного матеріалу, зібраного в результаті інших досліджень), аналізу та синтезу (для запропонованих науково-практичних рекомендацій щодо перспектив імплементації досвіду Республіки Корея в Україні), графічний (для наочного відображення низки теоретичних і практичних положень кваліфікаційної роботи). Методологія дослідження забезпечила належний рівень достовірності отриманих результатів і висновків.

Інформаційно-довідковою базою є дані торгово-промислової палати Південної Кореї, Національного бюро державної статистики Південної Кореї, статистичні та аналітичні публікації головних дослідницьких інститутів, закони та нормативно-правові документи владних органів Південної Кореї та України, офіційні матеріали і статистичні дані, наукові публікації та інші відомчі матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів: розкрито проблеми, позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток соціального бізнесу та залучення інвестицій в цю сферу економіки України та виявлення методів для імплементації досвіду Південної Кореї.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці теоретико-методичних та рекомендаційних положень подальшого розвитку зовнішньоекономічних відносин та свобод для соціальних підприємців України.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 2 наукових праці, з них: 1 тези за матеріалами конференції: IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» - ХНТУСГ 08 жовтня 2020 р.; 1 стаття за матеріалами вісника Запорізького Національного Університету: економічні науки 25 жовтня 2020 р.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СВІТІ

1.1 Історичний розвиток та сутність соціального підприємництва

Для детального вивчення проблеми, розробки рекомендацій та алгоритмів для впровадження досвіду, необхідно вивчити процес історичного становлення, трансформацій поняття та моментів його застосування.

Соціальне підприємництво виникло як відгук на хронічні соціальні проблеми: безробіття, бідність, роз'єднаність громади тощо. Соціальні підприємства покликані задовольнити ті потреби членів громади, які не може задовольнити державний сектор, а приватний – ігнорує. Саме це є нішею для діяльності соціальних підприємств. Саме місцеві громади отримують основну користь від розвитку соціального підприємництва. Соціальне підприємництво допомагає надавати державні послуги в новий спосіб та задовольняти потреби громади; створювати робочі місця; збагачувати професійний досвід людей, які працюють на соціальних підприємствах, задля подальшого працевлаштування за сучасних ринкових умов; розвивати громади, залучаючи до громадського життя соціально вразливі та маргіналізовані групи населення, забезпечуючи їхніх членів роботою; розширювати активність громадян, які можуть самостійно вирішувати свої проблеми та брати відповідальність за своє життя; посилювати увагу до соціально незабезпечених груп населення, не стільки надаючи їм благодійну допомогу, скільки забезпечуючи їх корисною соціально значущою роботою; відроджувати сільські та міські території та поліпшувати їхню соціальну інфраструктуру тощо [1, с. 3-4].

Соціальне підприємництво, як явище трансформації, існує ще з початку XIX століття. Попередніми образами, на думку Дж. Макклурга, були монастирі (як місце притулку), воскресні церковні школи, створені за рахунок коштів громади чи меценатів, госпіталі, будинки для престарілих, які мають свою соціальну місію [2].

Не зважаючи на те, що визначення «соціальне підприємництво» досить нове, саме явище з'явилося давно. Терміни «соціальне підприємництво» і «соціальний підприємець» уперше згадуються у 1960-х в англійській літературі, присвяченій питанням соціальних змін. Загального вжитку набули в 1980-х, зокрема завдяки зусиллям Білла Дрейтона, засновника компанії «Ашока» (міжнародний некомерційний фонд, який здійснює професійну підтримку соціальних підприємств по всьому світу. Найбільша в світі мережа соціальних підприємств, яка об'єднує 3 тисячі стипендіатів із 70 країн). Як зразок перших соціальних підприємців, можна згадати: Флоренс Найтінгейл – засновницю першого училища для медсестер у Великій Британії; Роберта Оуена – засновника кооперативного руху (економічно-соціальна, громадська діяльність членів кооперативів з метою захисту економічних та соціальних інтересів своїх членів); Вінобу Бхаве – засновника індійського руху «Земля в дар». Без інновацій нікуди, тому їх поширенню сприяли успішні соціальні підприємці у XIX та XX століттях [3]. Цілу таблицю термінів від різних науковців можна побачити у Додаток А.

Насамперед, треба зауважити на тому, що визначень соціального підприємництва дуже багато. Найпоширеніше визначення соціального підприємництва належить Грегорі Дізу, який виділив п'ять факторів, що його визначають [3]:

- взяти на себе відповідальність створення і підтримки соціальної цінності (блага);
- моніторинг й використання нових можливостей для реалізації вибраної місії;

- постійне впровадження інновацій, адаптації та навчання;
- рішучість дій, не обмежена географічним розміщенням ресурсів;
- висока відповідальність підприємця за результати своєї діяльності.

Виходячи з цього, можна описати вектори діяльності соціального підприємництва (Рисунок 1.1).



Рисунок 1.1 – Основні вектори діяльності соціального підприємництва

Джерело: складено автором на основі [4]

Починаючи з кінця ХХ століття виникає термін «соціальне підприємництво», який стає предметом досліджень багатьох науковців світу. Відносно нове поняття поєднує в собі ознаки традиційного підприємництва з соціальною місією. З 2000 рр. соціальне підприємництво активно розвивається у провідних країнах світу [3].

Після екскурсу по історичним даним та еволюції самого поняття та впливу на економічні процеси постають питання: «Що таке соціальне підприємництво у сучасному світі?», «Які принципи та види?».

Соціальне підприємство - це вид бізнесу, де показник результатів та показники успіху вимірюються не просто як прибуток. Натомість, соціальні підприємства зазвичай вимірюють успіх на основі потрібного виміру [5]:

- Люди. Вплив вашого бізнесу на людину та ваша здатність впливати на соціальні зміни, покращувати життя та розвивати спільноту на стійкій основі.

- Планета. Ваш вплив на навколишнє середовище - як ви сприяєте планеті або зменшуєте вуглецевий слід (викиди CO₂) вашого бізнесу та клієнтів.

- Прибуток. Як і традиційний бізнес, соціальні підприємства повинні заробляти гроші, щоб утримувати себе, платити працівникам та рости як підприємство.

Існує ще й така позиція та інтерпретація вагомості даного виду діяльності, як соціальне підприємництво - це задіяння комерції на добру справу. Соціальне підприємництво має багато форм [5]:

- Некомерційна. Звільнений від оподаткування суб'єкт господарювання, який інвестує зайві кошти назад у місію.

- Кооперативна. Бізнес, організований і для його членів. Кредитні спілки та громадські продуктові магазини - деякі приклади кооперативів. Прикладом можуть слугувати великі корпорації.

- Бізнес соціального призначення. Цей бізнес починається з основи вирішення соціальної проблеми чи питання.

- Соціальна фірма. Соціальні фірми наймають працівників громади, яким потрібна робота.

- Соціально відповідальний бізнес. Ці компанії підтримують соціальні місії по вирішенню проблем навколишнього середовища чи нагальних питань географічно близьких об'єктів до компанії, як частину їх повсякденних ділових операцій.

- Для отримання прибутку. Можливо, найневизначніша категорія, ці підприємства приносять найбільший прибуток, але жертвують кошти, підвищують рівень обізнаності чи іншим чином підтримують справи.

Після такої класифікації буде логічним надати порівняльну таблицю, яка допоможе зрозуміти сутність соціального підприємництва та чим воно відрізняється від класичного (Таблиця 1.1)

Таблиця 1.1 - Основні відмінності між соціальним підприємництвом, благодійництвом і традиційним бізнесом

Критерії	Соціальне підприємство	Благодійна організація	Традиційний бізнес
Мета діяльності	вирішення соціальних проблем	забезпечення підтримки та допомоги незахищених верств населення	отримання прибутку
Джерела фінансування	кошти учасників СП, прибуток від власної діяльності, гранти, мікрофінансування	гранти від міжнародних фондів і організацій, пожертвування	не залежить від зовнішніх джерел фінансування
Розподіл і використання прибутку	прибуток реінвестується або фінансується в певні соціальні проекти	не отримує прибуток	прибуток розподіляється між акціонерами

Джерело: [1]

Тема соціального підприємництва, соціального бізнесу, «першопрохідців» соціальної діяльності в бізнесі настільки широка та настільки немає чітких кордонів, що щоразу можна дізнаватис.я щось нове і додаткове, але вищенаведених фактів достатньо для визначення сутності даних понять.

1.2 Розвиток бізнес-середовища Азійсько-Тихоокеанського регіону

Бізнес-середовище можна класифікувати як за багатьма аспектами та типологією, так і вивченням його за різними сферами впливу на нього. Можна сказати, що на бізнес середовище певної країни впливає не тільки уряд й підприємництво, а ще й соціальні умови, культура, традиції ведення бізнесу в певному регіоні та певні вже сталі бізнес-відносини з іноземними партнерами.

Бізнес-середовище – це сукупність окремих суб'єктів економіки (з їх взаємозв'язками і взаємовідносинами) і факторів оточуючого (зовнішнього) середовища, які впливають на них. Кожне підприємство має внутрішнє середовище діяльності, власні матеріально-технічні ресурси, робочу силу, технологію, розмір і територіальну конфігурацію, політику менеджменту, організаційний клімат. Внутрішнє середовище кожного підприємства як відкритої системи видозмінюється під впливом зовнішнього середовища, в якому і виявляється кінцевий результат господарської діяльності [6].

Для бізнес-середовища характерними є наступні особливості [6]:

- бізнес-середовище є частиною суспільного середовища та в ідеалі слугує підвищенню національного багатства і добробуту;
- функцією якості бізнес-середовища є ефективність економічних процесів у країні;
- бізнес-середовище має властивості територіальної цілісності, в межах якої формується діловими людьми, нацією та інститутами (державними, фінансово-кредитними та ін.) з їх взаємозв'язками та взаємовідносинами;
- бізнес-середовище формується факторами (правового, політичного, соціального, економічного характеру), сукупність яких створює умови для функціонування бізнесу економічних суб'єктів конкретного суспільства, здійснення ділових відносини та функцій.

Зовнішнє бізнес-середовище здебільшого перебуває поза зоною впливу і управління підприємства. Проте підприємницькі структури можуть впливати на зовнішнє бізнес-середовище країни шляхом інтегрування в інститути самоврядування, громадські організації, які б представляли інтереси різних бізнес груп (за галузями, розміром, регіональною приналежністю), незалежні громадські організації, які б здійснювали моніторинг суспільних процесів, запровадження інституційних механізмів постійного діалогу влади з бізнесом та ін.. Коли в країні немає взаєморозуміння влади і бізнесу, то зовнішнє бізнес-середовище перебуває в антагонізмі із внутрішнім [6].

Розглядуваний регіон досить різноплановий та великий. До нього належать економічно розвинуті країни «нові індустріальні країни» (НІК), та країни, що розвиваються, які знаходяться близько до Тихоокеанського басейну на захід і схід. Структуру АТР формують різні за економічним потенціалом та рівнем розвитку держави, які можна поділити на кілька основних груп.

До першої відносяться США та Японія, які репрезентують два центри світової економічної сили. Країни характеризуються переважанням високотехнологічних галузей, потужною системою НДДКР, розвинутою сферою послуг, високоякісним людським капіталом. Ринок Японії позбавлений власної сировинної бази, а у США - висока вартість робочої сили, що спонукає до розширення економічних зв'язків з іншими країнами регіону [7].

Другу групу формують також індустріально розвинуті країни, які, однак, не є світовими лідерами на кшталт США та Японії. Йдеться про Канаду, Австралію та Нову Зеландію, економіка яких значною мірою інтегрована в регіональний господарський комплекс [7].

Третю групу становлять НІК Східної Азії: Сінгапур, Гонконг (адміністративний район Китаю), Тайвань (провінція Китаю), Південна Корея. Економіка цих країн характеризується високими темпами економічного зростання, нарощуванням експортного потенціалу, поступовим перенесенням трудомістких виробництв в інші країни. Вузькість сировинної бази, з одного

боку, та привабливість внутрішніх ринків для іноземного інвестування, з іншого, спонукають цю групу країн до активного залучення в регіональний та міжнародний поділ праці [7].

До четвертої групи належать країни – члени Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), які мають порівняльні переваги в сировинних і трудомістких галузях обробної промисловості (Бруней, Індонезія, Малайзія, Таїланд, В'єтнам) [7].

Яскравим прикладом прояву систематично злагоджених відносин влади і бізнесу є Республіка Корея, візьмо на розгляд, як приклад та представництво класичного азійського укладу бізнесу.

Існує п'ять, згідно закону, офіційних форм господарювання (пояснення кожної з форм Додаток Б) [8]:

- акціонерне товариство (Joint stock company (chusikhoesa));
- товариство з обмеженою відповідальністю (Limited liability company (yuhanhoesa));
- приватна компанія з обмеженою відповідальністю (Private limited company (yuhanchaek-imhoesa));
- компанія загального партнерства (General partnership company (harmyunghoesa));
- компанія обмеженого партнерства (Limited partnership company (harpjahoesa)).

З даних форм формується й бізнес-структура Південної Кореї. Корейські компанії традиційно характеризуються високим ступенем централізації та вертикальної ієрархії. Корея, де ієрархія і соціальний статус відіграють важливу роль культури, підприємництво і заснування стартапу можна розглядати як спосіб піднятися на соціальну сходинку. Панування чеболів, старіння суспільства і сувора ієрархія сповільнюють нові інновації. Крім того, багато корейців вважають, що корейські чеболі впливають на культуру запуску свого власного бізнесу в Південній Кореї, тому що вони мають потужний вплив

загалом на всю економіку країни, маючи багато дочірніх компаній, філій та багатогалузеве направлення в різних сферах економіки [9]. Нижче наведено розподіл за формами ведення бізнесу (Рисунок 1.2).

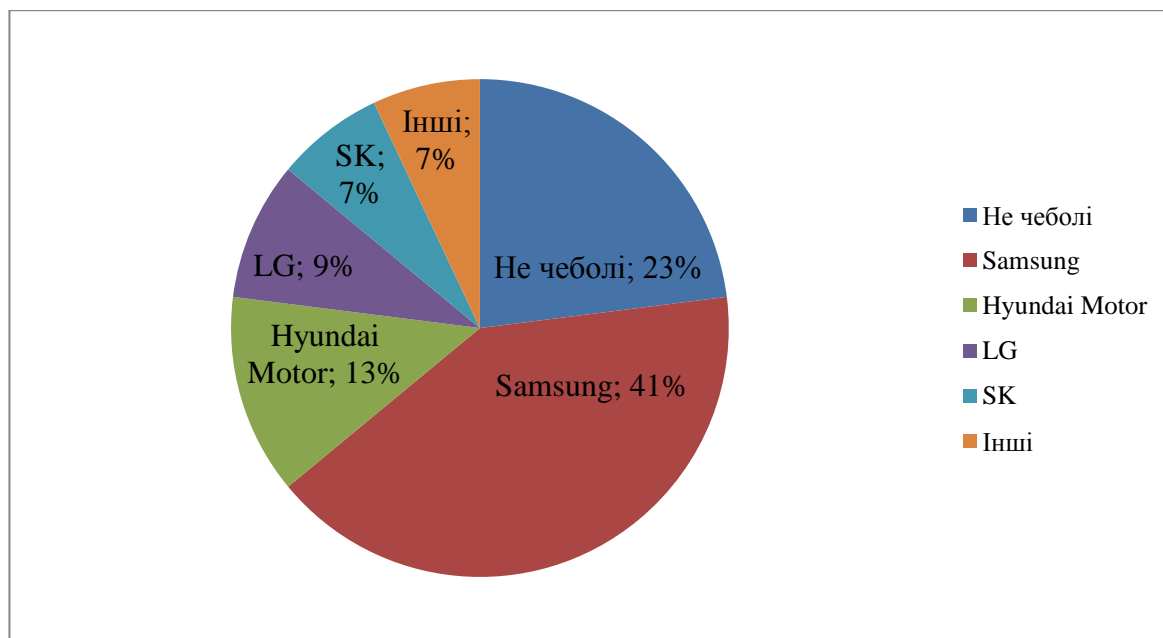


Рисунок 1.2 – Розподіл ринкової капіталізації 300 азійських компаній в Південній Кореї

Джерело: складено автором на основі [9]

Головним завданням та метою діючого уряду (на 2018р.) є реформування бізнес-середовища країни, шляхом реформування домінуючої частини бізнесу – конгломератів (чеболів). На 2018 р. головним фокусом була саморегуляція чеболів [10].

Головним досягненням та позитивною характеристикою бізнес-середовища є податкова політика. Податкова система Кореї досить ефективна у формуванні достатніх державних доходів без послаблення конкурентних позицій національної економіки. Південна Корея має одну з найнижчих ставок податків в ОЕСР (входить до складу з 12 грудня 1996 р.), з податкових надходжень на загальну суму близько 25% ВВП станом на 2014 р. [10].

У серпні 2017 р. Міністерство стратегії та фінансів оголосило про нові пропозиції щодо податкової реформи, спрямовані на перерозподіл багатства та збільшення бази оподаткування, запровадивши більш високі ставки податків для заможних людей та підприємств, які можуть дозволити собі платити більше, з метою оплати розширеної політики створення робочих місць та соціального забезпечення. Згідно з цими планами, ставка податку на прибуток для тих, чий оподатковуваний дохід перевищує 500 млн KRW (за курсом на березень 2019 р. = приблизно \$ 430 тис.), буде підвищена з нинішніх 40% до 42%, а в новому доході від 300 млн KRW (за курсом на березень 2019 р. = приблизно \$ 258 тис.) до 500 млн KRW з податковою ставкою 40%. Уряд додатково додасть новий 25% корпоративний прибуток для компаній з оподатковуваним доходом, що перевищує 200 млрд KRW (за курсом на березень 2019 р. = приблизно \$ 170 млн) і вище [10].

Саме через занадто великий вплив на економіку Південної Кореї, корейський уряд стурбований тим, що великі корпорації не гнучкі до змін і через занепад яких, наприклад, може статися криза. Це було головною причиною, чому уряд почав заохочувати корейців до створення нових підприємств і роздачі великих коштів. Багато з чеболів це конгломерати та транснаціональні корпорації світового рівня. Саме тому сучасна політика розвитку МСП полягає в тому, що більшість корейців готові перейти від чеболів, до створення власних компаній. Дана програма підтримується урядом і у 2018 р. було виділено близько \$ 3 млрд на зростання так званої «креативної економіки» (більш здорова стартова екосистема з кооперативними просторами та програмами наставництва) [9].

Якщо розглядати структуру МСП, то вона є не менш «дисциплінованою» та злагодженою. Мікропідприємства (МП), малі та середні підприємства (МСП). Ці два типи підприємств складають 99 % всіх приватних підприємств Кореї (Рисунок 1.3).

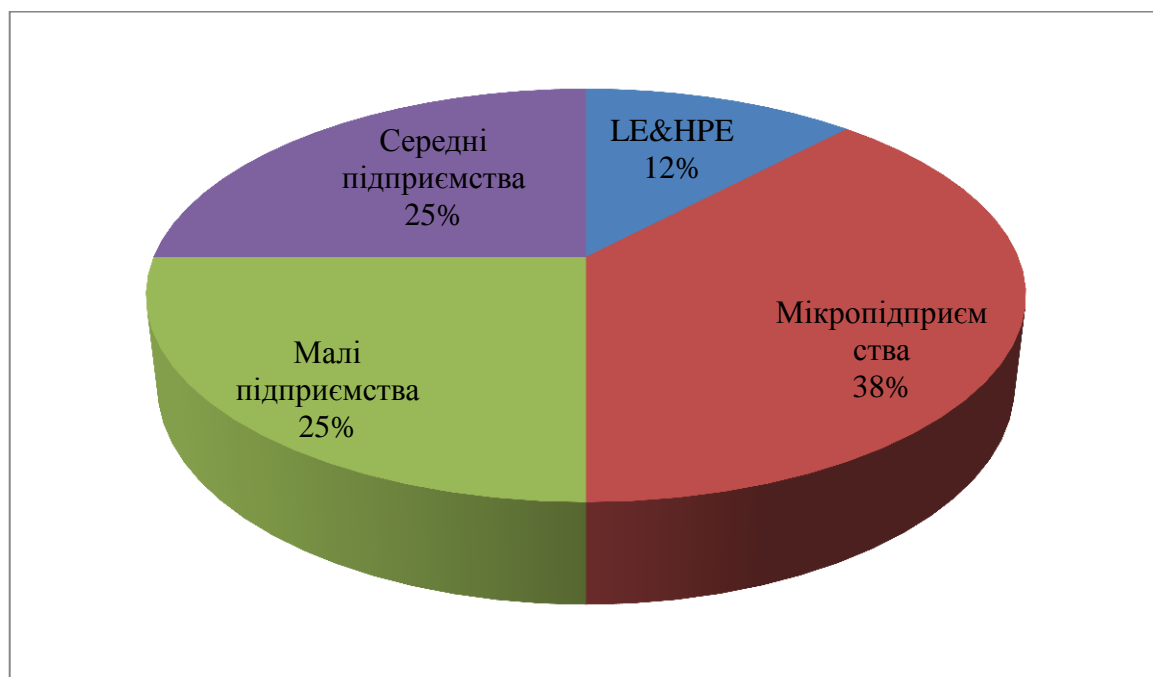


Рисунок 1.3 – Зайнятість за розміром бізнесу

Джерело: складено автором на основі [10]

Мікропідприємства. Мікропідприємство визначається як підприємство, де працюють дев'ять або менше людей (у сфері послуг, чотири або менше людей). Кількість в Кореї становить близько 3 млн [11].

Малі підприємства. Підприємство, яке має річний дохід від продажів від 1 до 12 млрд KRW (за курсом на березень 2019 р. = приблизно від \$ 860 тис. до \$ 11 млн) (поріг варіюється залежно від галузі), а малі підприємства включають в себе мікропідприємства. У Кореї налічується 378 тис. малих підприємств, крім мікропідприємств [11].

Середні підприємства. Підприємство, яке є більшим, ніж мале, і має річний дохід від продажів від 40-150 млрд KRW (за курсом на березень 2019 р. = приблизно від \$ 35 млн до \$ 130 млн) (поріг варіюється залежно від промисловості). У Кореї налічується 102 000 середніх підприємств [11].

Детальна схема за кількістю та формами підприємств представлена нижче (Рисунок 1.4)



Рисунок 1.4 – Ієрархічна модель за формами підприємств

Джерело: складено автором на основі [11]

Сучасне положення МСП передбачає, що можливе існування й не залежно від великого бізнесу, але за умов модернізації та інновацій. Розширення ринків МСП до зарубіжних країн є не лише важливою частиною їхнього розвитку бізнесу, але й незамінним фактором створення робочих місць. Таким чином, глобалізація МСП є однією з найважливіших цілей політики Міністерства МСП та стартапів. Також, підвищення експортного потенціалу МСП через різні інструменти політики [11].

У 2017 р. Південна Корея була визнана дев'ятою найпростішою економікою для започаткування бізнесу, ранжування базувалося на сплаченому мінімальному капіталі, кількості процедур, часу та вартості створення місцевої компанії з обмеженою відповідальністю [12].

Помірний бізнес-клімат підтверджується даними (Рисунок 1.5).

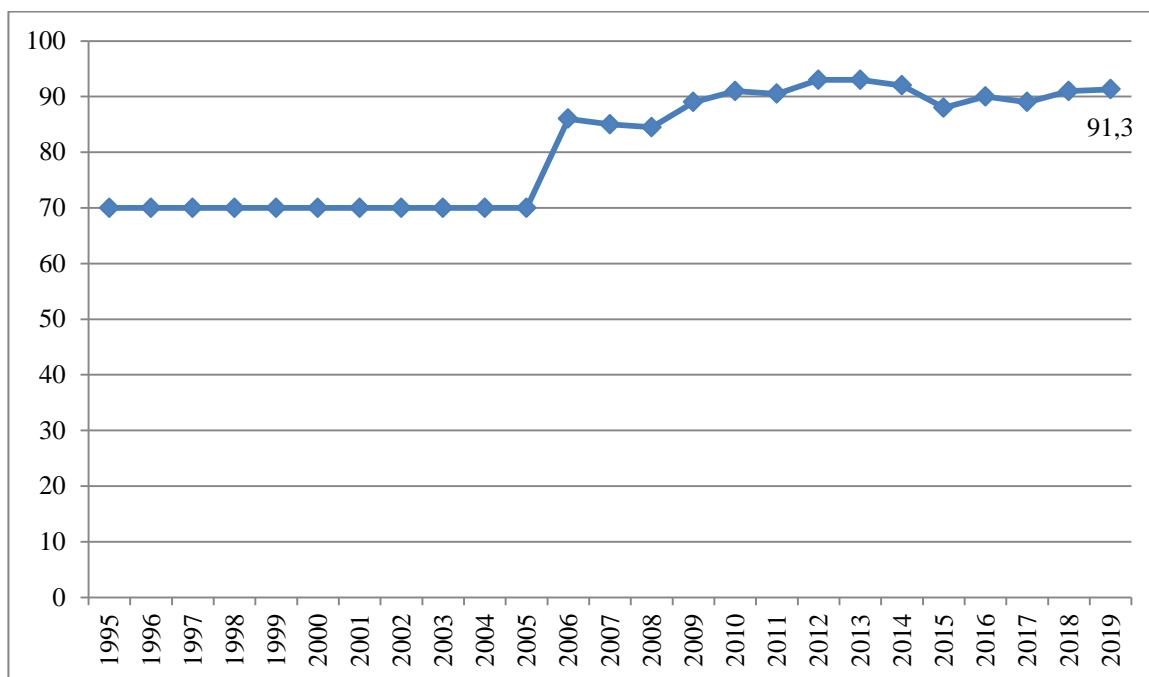


Рисунок 1.5 – Помірність бізнес-клімату

Джерело: складено автором на основі [12]

Станом на 2019 р. відсоток свободи в бізнес-кліматі становить 91,3%, за останні 15 років середній відсотковий коефіцієнт складав 0,2, що менше 1 і може свідчити про стабільність та сприятливий клімат бізнес-середовища.

Також, на такий високий відсоток бізнес-клімату впливають економічні показники (податкова система, індекс започаткування бізнесу і т.д.), які визначають економічну свободу. Зі 100% в азійському регіоні на Корею відходить 72,3% станом на першу половину 2019 р., а у світі вона посідає 29 місце.

Розподіл економічної свободи в даному регіоні - 7. Нижче наведені дані за зміною показника економічної свободи з 1995-2019 рр. (Рисунок 1.6). Причиною коливань є економічна криза в азійських країнах 2002-2006 рр. та невелике покращення на 2007 р., після світової кризи 2008 р. відбувся підйом економіки, що в подальшому призвело до піку у 2017 р. Також у 2017 р., був обраний новий президент Республіки Корея, тобто новий політичний та економічний шлях.

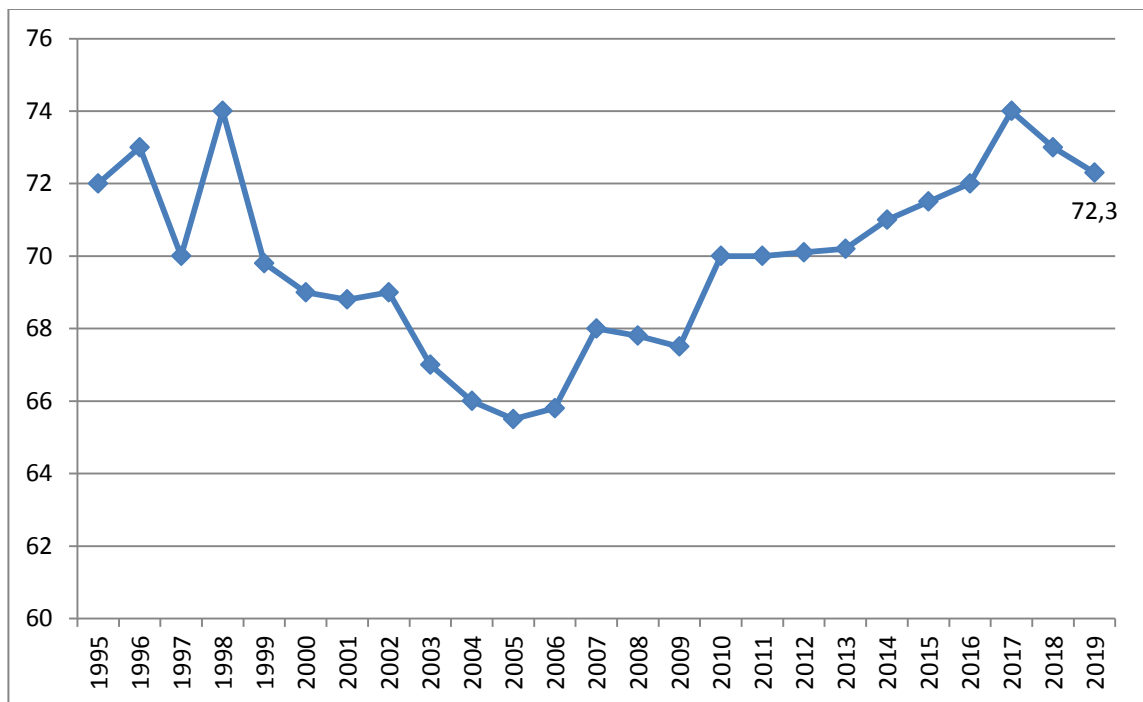


Рисунок 1.6 – Індикатор економічної свободи

Джерело: складено автором на основі [13]

На жаль, більшість нових підприємств у Південній Кореї закінчують «вмиранням», як показано на Рисунок 1.7 [14]. З такими високими показниками економічної свободи та вільного бізнес-середовища започаткування бізнесу не є проблемою, головною причиною є висока конкуренція та насиченість ринку схожими товарами та послугами.

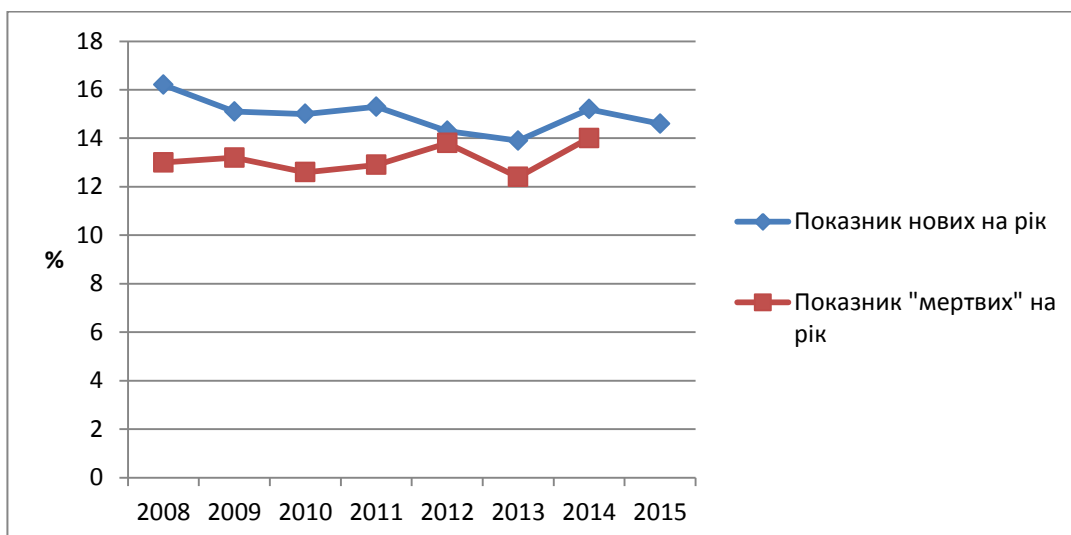


Рисунок 1.7 – Рівень народжуваності та смертності підприємств Південної Кореї в період з 2008 по 2015 рік

Джерело: складено автором на основі [14]

Південна Корея займає високу позицію за світовим індексом економічної свободи та у азійському регіоні, що підтверджується відсотком вільності ведення та започаткування бізнесу. Можна зробити висновок, що бізнес-клімат є сприятливим, хоча показник «смертності» підприємств наздоганяє показник новостворених підприємств, таке середовище спонукає до створення ще більш унікальних ідей та велика конкуренція впливає на якість товарів чи послуг.

1.3 Чинники сучасного соціального підприємництва, як причини та наслідки розвитку регіону

Будь-який розвиток можна класифікувати за багатьма чинниками та факторами впливу. В залежності від періоду економічного розвитку кожної країни чинники можуть змінюватись або деякі з них можуть бути сталими та незмінними.

Для того щоб охарактеризувати сучасний стан соціального підприємництва регіону, зокрема Республіки Корея, спочатку необхідно розглянути основні чинники сталого розвитку країни взагалі (Таблиця 1.2) [15].

Таблиця 1.2 – Чинники, що впливають на сталий розвиток

Система чинників	Стримують розвиток	Сприяють нарощенню потенціалу
Технічні та економічні	Відсутність фінансування, застарілість матеріально-технічної бази, нестабільний економічний стан, відсутність попиту на продукцію велика кількість робочих кадрів на малу кількість робочих місць.	Наявність наукового потенціалу, технічної бази, фінансових ресурсів, державна підтримка інноваційної діяльності, ПІІ, спільні проекти з іноземними партнерами, співпраця держави та приватного сектору.
Організаційні та управлінські	Сталі організаційні структури, надмірна централізація, відсутність інноваційної стратегії, усталені ринки, недостатність міжнародного науково-технічного співробітництва.	Гнучкість організаційних структур, демократичність, децентралізація, міжнародна науково-технічна кооперація, БЕЗ.
Соціально-психологічні та культурні	Зміна стереотипів, низький професійний статус інноватора, вплив наукових кадрів, складна система ведення бізнесу для іноземців, культурний вплив звичок та традицій, локалізація співпраці в певному регіоні.	Сприйнятливність до змін, можливість самореалізації, здатність до швидкої зміни орієнтирів, швидке перепрофілювання у науці слідування уніфікованим правилам ведення бізнесу.
Інформаційно-комунікативні	Закрита інформація про інновації, недостатній обмін інформацією, замкнутість і обмеженість міжгалузевих зв'язків, не гнучка система співпраці з іноземними партнерами.	Швидке отримання інформації, придбання ліцензій, патентів, ноу-хау, налагоджена система реагування на скарги, пропозиції, модернізованість технічної бази в навчальних, державних закладах.
Правові	Недосконалість законодавчої бази з питань інноваційної діяльності, охорони інтелектуальної власності.	Законодавчі заходи (особливі пільги, закони, податки), що заохочують інноваційну та інвестиційну діяльність та розвиток бізнес-середовища.

Джерело: складено автором на основі [15]

В рамках описаних вище чинників можна виділити: соціально-психологічні та культурні, інформаційно-комунікативні та правові. Чому саме такі? Тому що, саме від них залежить наскільки велика різниця між країнами, навіть в рамках одного регіону. Всі ті позиції, що сприяють нарощенню потенціалу – відносяться до соціальних, починаючи з прав та свобод – закінчуючи традиціями та культурними надбаннями.

Азійсько-Тихоокеанський регіон складається з дуже різних країн: починаючи з Південно-Східної Азії – закінчуючи країнами Південної Америки.

В попередньому підпункті ми визначились з рушійною силою та базою розвитку економіки Республіки Корея, тому на розвиток майже всіх чинників у регіоні впливають також великі компанії.

Було визначено, що великі корпорації є важливими партнерами в екосистемі підтримки соціальних підприємців в Азії. Вони можуть мати вирішальне значення для надання конкретної галузі або галузевої підтримки соціальним підприємцям і могли б забезпечити ресурси для масштабування інновацій та успішних соціальних підприємств для створення змін на системному рівні [16].

В Азії корпорації порівняно несміливо взаємодіють із простором соціального підприємництва, але корпоративні фонди (наприклад, Фонд DBS Bank) ведуть свою діяльність і, сподіваємось, все частіше залучатимуть своїх колег із основного бізнесу [16].

Як і скрізь у світі, в Азії існує невідповідність між потребами соціальних підприємців на початковій стадії та доступними для них фінансовими продуктами та послугами. Кілька членів GSEN (Глобальна мережа соціального підприємництва (GSEN) - це міжнародна мережа організацій, що підтримують соціальних підприємців на ранніх стадіях, заснована UnLtd.) в Азії зараз розробляють та випробовують інноваційні механізми фінансування для подолання цього розриву [16].

Всі великі і поважні компанії (конгломерати) за впливами сучасних тенденцій мають соціальну відповідальність в середині країни та на міжнародному ринку. Через те, що вони грають велику роль вони обов'язково прописують та створюють звіти стосовно КСВ (корпоративно соціальної відповідальності), деякі розробляють стратегії соціального розвитку регіону в якому вони мають виробничі потужності і т.д, а те, що стосується найменшого рівня, тобто корпоративної культури, також має соціальні наслідки.

Пропоную розглянути корейську модель розвитку соціального підприємництва до сучасного під впливом різних чинників (Таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 - Історія розвитку соціальної економіки в Південній Кореї

Період (рр.)	Економічні події	Правова база, соціальні рухи, тощо
1980-1994		Виробничі робочі кооперативи, споживчі кооперативи виникли у скорочення бідності
1995-1999	1997-98 Азійська фінансова криза	1996 р. Проект Самодостатнього громадського підприємства ініційований Міністерством охорони здоров'я; 1998 Програма створення робочих місць, керована громадянами ініційована кооперативами
2000-2004	2003 Корейська криза кредитування	2000 Прийнято Національний основний закон про безпеку життя; 2000 Створений банк соціальної солідарності (громадська посередницька організація); 2003 р. Розпочато програму створення соціальних робочих місць Міністерством праці
2005-2009	2008 Світова фінансова криза	2005 Встановлено урядом просування соціальних підприємств; 2007 Прийнято Закон про сприяння соціальним підприємствам; 2007 Реалізовано генеральний план першого соціального підприємництва (2008-2012)
2010-до сьогодні		2010 Прийнято Закон про сприяння соціальним підприємствам зі змінами; 2011 Місцеві органи влади зобов'язані прийняти постанови про сприяння соціальним підприємствам; 2011 Встановлено Агенцію сприяння соціальним підприємствам; 2012 Друге соціальне підприємство Опублікувало Генеральний план просування (2013-2017)

Джерело: [17].

До таких нормативно-правових чинників хочеться додати інформацію, про те, що Південна Корея майже вся у вільних економічних зонах, що значно покращує та пришвидшує процеси соціалізації на локальному рівні.

Вільні економічні зони є спеціально призначеними областями, створеними для поліпшення бізнесу, розвитку потенційних регіонів, залучення інвестицій, покращення інфраструктури країни, розвитку житлового середовища для іноземних інвесторів у Кореї та дотримання нормативно-правових рамок на локальному рівні. Кількість зон складає 7 областей, де накопичено приблизно \$16,128 млн ІІІ: Incheon (Інчхон), Busan-Jinhae (Пусан-Цзінхе), Gwangyang Bay Area (Затока Гван'ян), Daegu-Gyeongbuk (Тегу-Кенбук), Yellow Sea (Жовте море), East Coast and Chungbuk (Східне узбережжя і Чунбук) [18].

Накопичені прямі іноземні інвестиції в KFEZ станом на 2017 р. склали \$ 16,1 млрд з 4, 667 компаній, включаючи багатонаціональні фірми, такі як LG та BMW, що працюють у KFEZ [18].

Саме завдяки розвитку таких зон, можна прослідкувати, як певний регіон на території країни має свою спеціалізацію. Раніше, до створення KFEZ, основними галузями промисловості були сільське господарство, рибальство, видобуток корисних копалин, тваринництво і лише декілька, малих виробничих підприємства працювали в деяких районах [18].

KFEZ продовжували змінюватися для бізнесу протягом останніх 15 років і стали основним середовищем призначеним для міжнародних лідерів бізнесу та агломерації великої кількості капіталу та інвестицій [18]. Розвиток KFEZ дозволив корейському ринку стати найпривабливішим діловим центром у світі.

KFEZ пропонують різноманітну фінансову підтримку суб'єктам господарювання для отримання грошових грантів або участь у державних програмах, для підтримки інфраструктури та виплати орендної плати на основі спеціального закону «Про призначення та управління ВЕЗ», закон «Про сприяння іноземним інвестиціям» та місцеві постанови та акти [18].

Саме завдяки критичній ситуації Корея почала розвиватися в науково-технічній сфері і перетворилася на одну з найбільш динамічних країн світу. Це вдалося значною мірою завдяки тому, що вона інвестувала значні кошти в розвиток людських ресурсів і тому змусила компанії вітчизняних виробників конкурувати на світових ринках, котрі у сучасному світі стали представниками та «обличчям» Південної Кореї через великий вплив на світову економіку.

Висновки до розділу 1

З усіх вище перерахованих чинників, які сприяли економічному підйому, відновленню інфраструктури, налагодженню зовнішньоекономічної політики в Південній Кореї можна виділи два: вплив розвинутих країн та концентрація на освіті та людських ресурсах.

Звичайно, виключати культурний фактор впливу також не можна. Територіальне розміщення серед двох «азійських тигрів» (Китай, Японія), мононаціональність, відмінна від західної півкулі релігія та партнери, які є постійними більш ніж 60 років (США). Через злагоджену роботу нової політичної влади та простих людей, призвела до того, що багато студентів, аграріїв, колишніх підприємців стояли у витоків впровадження нових технологій та знань, що змусило населення перекваліфіковуватися в процесі навчання, яке фінансував уряд. Головним дивізом 60-80-тих рр. було: «Працювати не до тих пір, поки закінчиться робочий день, а до тих пір, поки не запрацює технологія». Людина – головний ресурс, тому її потрібно підтримувати всіма можливими методами.

Як і будь яка країна, не маючи багатой ресурсної бази, Корея змогла виділи сильні сторони кожного району, що можна побачити в спеціалізації кожної корейської економічної зони, що допомогло раціонально розподілити

відповідальність за кожну сферу економіки за районами в рамках країни, що є дуже зручним та зрозумілим для іноземного інвестора.

Завдяки по-кроковому економічному покращенню, починаючи одразу не з реформування промисловості та податкової політики, а з найменшого, але найважливішого ресурсу – людини, Корея спромоглась за останні 20 років підняти свої позиції в світових рейтингах до найрозвинутіших країн світу. Помірний бізнес-клімат – 91.3%, економічна свобода в азійському регіоні –72,3% та 29 позиція у світі. Яка країна краще може показати приклад гарної соціальної політики країни та підприємств, котрі роблять все можливе, як для персоналу так і навколишнього середовища.

Азійсько-Тихоокеанський регіон дуже насичений різними культурами, але саме Південно-Східна Азія зі своєю філософією ще 70 років тому зрозуміла, що капітал - важливо, але соціальні складові повинні бути враховані автоматично на самому початку. Тому, можна сказати, що вони не сліднують за трендами, а встановлюють їх.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ

2.1 Інтегральні показники, як базис для розвитку соціального підприємництва

Для того, щоб детально розібрати показники, які слугують базою для визначення тенденції, динаміки розвитку соціального підприємництва та соціальних складових діяльності підприємств, необхідно визначитись, що таке інтегральні показники та їх класифікація.

Інтегральний показник - показник, який обчислюється в результаті зважування визначеної комбінації фінансових індикаторів і комплексно характеризує фінансовий стан бенефіціара [19].

Або, інтегральним слід визнавати показник, який однозначно відображає узагальнений, сумарний стан підприємства (підрозділу, ресурсу, процесу) в певний момент часу. Оцінка його динаміки дасть змогу виявити основні тренди в розвитку підприємства або окремих його видів діяльності, в тому числі й із соціальної відповідальності, а його моніторинг дозволить виявити причини і запропонувати шляхи раціональнішого управління діяльністю у сфері КСВ [20].

Так як ми розглядаємо інтегральні показники загалом регіону та певної країни, тому надамо загальний опис їх використання.

В основі пропонованого методичного підходу лежить система вимог, яким має відповідати інформаційне забезпечення інтегральної оцінки заходів у сфері КСВ, зокрема [20]:

- для розрахунку інтегрального показника мають бути відібрані приватні показники, що найбільшою мірою відображають ключові (характерні) аспекти діяльності підприємства в сфері КСВ;
- з метою забезпечення якості та коректності розуміння отриманих результатів інтегральної оцінки серед відібраних показників слід виокремити лише ті, що мають однозначне трактування і можуть бути приведені до однакових одиниць вимірювання;
- при відборі приватних показників для інтегральної оцінки діяльності підприємств у сфері КСВ обов'язково слід враховувати її «кінцевого споживача»: так, якщо інтегральна оцінка орієнтована на зовнішніх стейкхолдерів, доцільним стає використання агрегованих даних статистичної та фінансової звітності підприємств. Виділяють 2 групи показників (Рисунок 2.1).

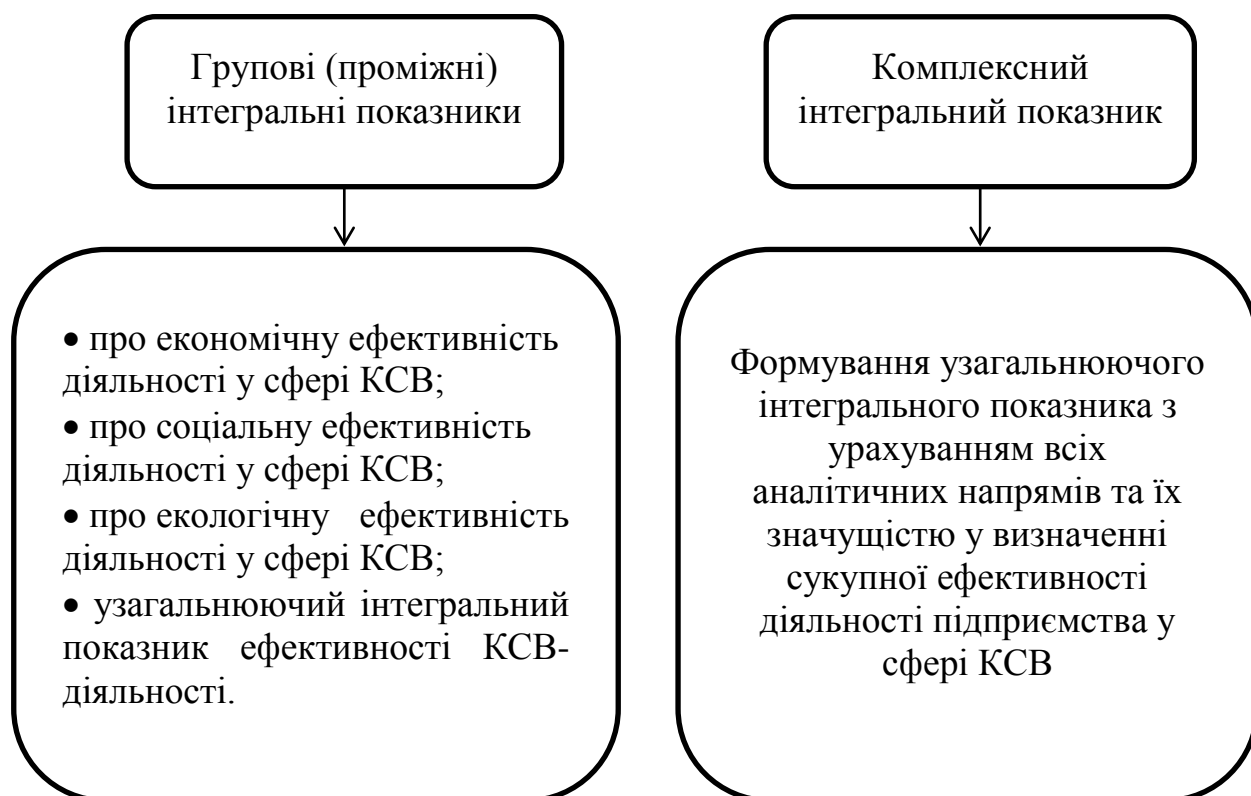


Рисунок 2.1 - Інтегральна оцінка ефективності КСД

Джерело: складено автором на основі [20, с. 3-4]

Існує достатня кількість формул для розрахунку та аналізу діяльності підприємства. Задаючи значення окремих параметрів можна визначити ступінь їх впливу на ефективність діяльності підприємства в цілому. Запропонований методичний підхід розрахунку інтегральних показників дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень не тільки за рахунок якісної зміни аналітичної інформації, але й за рахунок забезпечення взаємодії аналітиків і керівників у процесі використання гнучких прогнозно-аналітичних моделей, які відповідають особливостям діяльності підприємства [20].

Соціальна економіка Південної Кореї відрізняється тим, що вона перша у Східній Азії створила законодавство, яке визначає соціальні підприємства, що робить її регіональним лідером у цій галузі. Урядові гравці особливо відомі у просуванні таких інструментів соціальних інновацій, як зелені облігації та вплив на інвестиції [21]. До соціальної екосистеми входять такі ключові показники (Рисунок 2.2) Детальніше у Додаток В:

- соціальна економіка за секторами економіки;
- благодійність;
- корпоративний сектор;
- політичне середовище;
- кількість вже сертифікованих соціальних підприємств;
- рівень безробіття;
- рівень КСВ великих компаній за прикладами компаній;
- загальноекономічні показники країни;
- зростання КСВ у великому бізнесі;
- рівень державної підтримки;
- рівень екологічного виробництва.

CATEGORY	FACTOR	RATING	DESCRIPTION
SPOs	Presence, size and maturity		<ul style="list-style-type: none"> The Ministry of Public Administration and Security calculated a total of 63,431 non-profits, social enterprises, cooperatives and village enterprises in 2015.⁷⁵ Social enterprises are legally defined entities which receive tax benefits and subsidies. In 2017, there were a total of 1,877 government-certified social enterprises in South Korea.⁷⁶
	SEs' sectoral presence		<ul style="list-style-type: none"> The leading impact areas for South Korean social enterprises are arts and culture, education, environment, and social welfare.
Investors	Philanthropic contributions		<ul style="list-style-type: none"> Prominent foundations in South Korea often receive funds from corporates, financial institutions, and government. However, these foundations largely run their own programmes and examples of collaboration are scarce.
	Managed funds		<ul style="list-style-type: none"> In February 2018, South Korea became the 17th member country of GSG and established a National Advisory Board.⁷⁷ The government has established several impact funds that pool government and institutional investor assets to support SEs. 2018 also saw the first instance of co-investment by impact investors.
	Corporate sector		<ul style="list-style-type: none"> Though chaebols' reputations were tarnished in the government corruption scandal, recent measures have been introduced to restore their image, such as the Korea Stewardship Code. Some examples of corporates with demonstrated CSR initiatives and that have incorporated sustainability into their operations include POSCO, SK Group, Hana Bank, and Hyundai Motor Company.

Рисунок 2.2 - Розвиток соціальної економіки

Джерело: [21]

Звичайно, що показники, в тому числі й інтегральні, є базисом аналізу для будь-яких стратегій, як мікро- так і макро-. Вони можуть слугувати як і мотивацією для прогресу, так і бар'єром .

2.2 Тенденції та напрями діяльності соціальних підприємств в рамках соціального бізнесу

Для того, щоб перейти до прикладів соціального бізнесу, підприємств з соціальною відповідальністю, напрямів та соціальних складових їх діяльності пропонуємо переглянути загальні статистичні дані.

Республіка Корея досить невелика за масштабом країна, але кількість соціальних підприємств стрімко зростала щорічно (Рисунок 2.3).

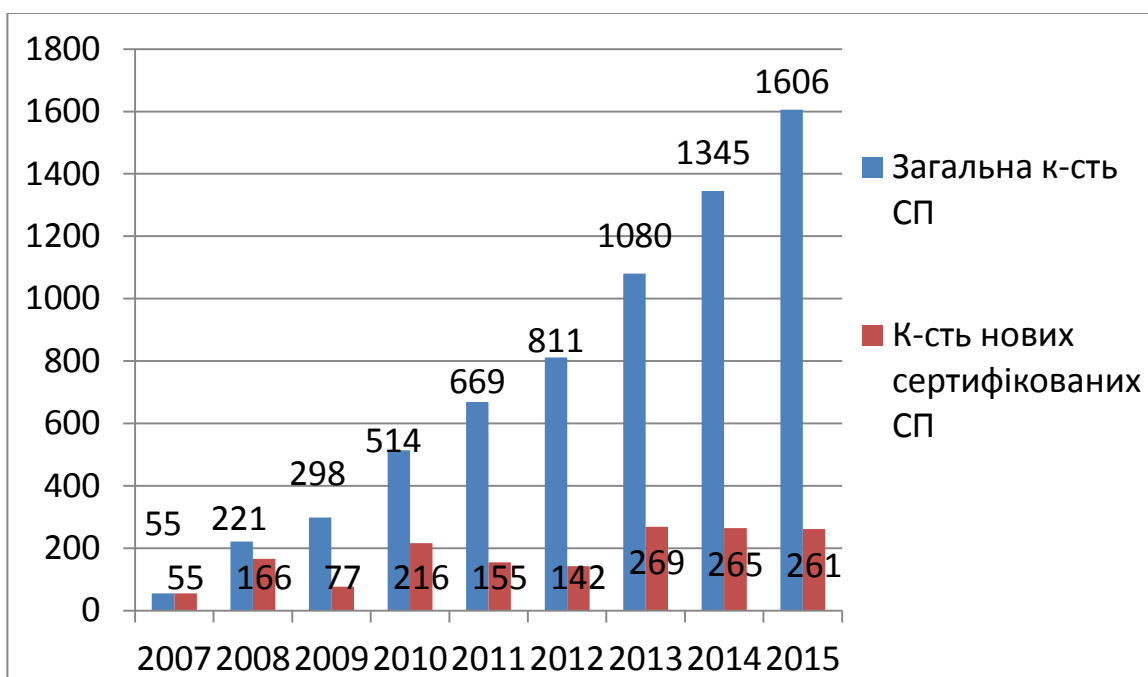


Рисунок 2.3 Кількість сертифікованих соціальних підприємств

Джерело: складено автором на основі [17]

Унікальна бізнес-організація в Кореї – чеболі, є головними представниками великого бізнесу в Кореї, через свою чітку ієрархічну структуру, великий фінансовий достаток та охоплення ринку. Унікальність полягає в тому, що майже всі сучасні чеболі є тими інституціями, завдяки яким саме і проходить активний інноваційний розвиток країни. Близько тридцяти чеблей є провідними в економіці Південної Кореї. Саме через це, можна сказати, що показник зростання кількості зареєстрованих в середньому 178 дуже великий, бо кількість підприємств, що щорічно «вмирає» більше (Рисунок 1.7), а якщо враховувати, що це не просто підприємства, а з великою соціальною відповідальністю, то це «чудо» сталого розвитку країни.

Тенденції розвитку соціальних підприємств у Південній Кореї припадає на період 2007-2010 рр.(Таблиця 2.1). Також можна побачити, як зростає вплив на вирішення соціальних проблем, таких як: вирішення питання безробіття,

скільки людей знедолених залучено, надання соціальних послуг. Найголовніше, що паралельно, підприємство отримало чистих дохід.

Таблиця 2.1 – Тенденції розвитку соціальних підприємств

	2007 рік	2010 рік
Загальна кількість сертифікованих організацій	55	514
Всього зайнятих робітників	2,539	13,443
Зайняті знедолені працівники	1,403	8,227
Внесок у загальну чисельність робочої сили	0.0104%	0.0543%
Загальна кількість отримувачів соціальних послуг	26,121	6,562,077
Загальна кількість вигідних пільговиків	17,166	3,890,202
Загальний обсяг доходу від реалізації	46.4 мільярд дол.	376.5 мільярд дол.
Загальний чистий прибуток	4,6 мільярд дол.	7.1 мільярд дол.
Загальний позареалізаційний прибуток	21.3 мільярд дол.	108.4 мільярд дол.

Джерело: створено автором на основі [17]

Фонд Thomson Reuters спільно з Глобальною мережею соціального підприємництва (GSEN) провели глобальне опитування, щоб з'ясувати, яка «найкраща країна для соціального підприємця». З 44 країн Корея, на диво, була визнана сьомою найкращою країною для соціального підприємництва [25].

Як рух, екосистема соціального підприємництва надзвичайно зросла з часу запровадження Закону про сприяння соціальному підприємству 2007 року. Як єдина країна в Азії, яка законодавчо визначила «соціальне підприємство», державна політика підтримала створення соціального сектору, включаючи фінансові вигоди для соціальних підприємств, які мають державну сертифікацію. Строгий процес сертифікації може зайняти роки. Крім того, уряд Кореї інвестував значні кошти в креативну економіку, заохочуючи зростаючу екосистему стартапів та соціальних підприємств [25].

Загалом 1040 соціальних підприємств, що становить понад 70% існуючих соціальних підприємств, в першу чергу зосереджені на створенні робочих місць для вразливих груп. Як обговорювалося в першому розділі вище, ця тенденція зумовлена тим, що корейські соціальні підприємства розвивались як альтернативний підхід до вирішення питань безробіття молоді та вразливих груп. На відміну від них, лише 85 соціальні підприємства, які становлять 6%, є постачальниками соціальних послуг, тоді як 155 суб'єктів господарювання, представляючи 11%, поєднують цілі створення робочих місць та надання соціальних послуг (Рисунок 2.4).

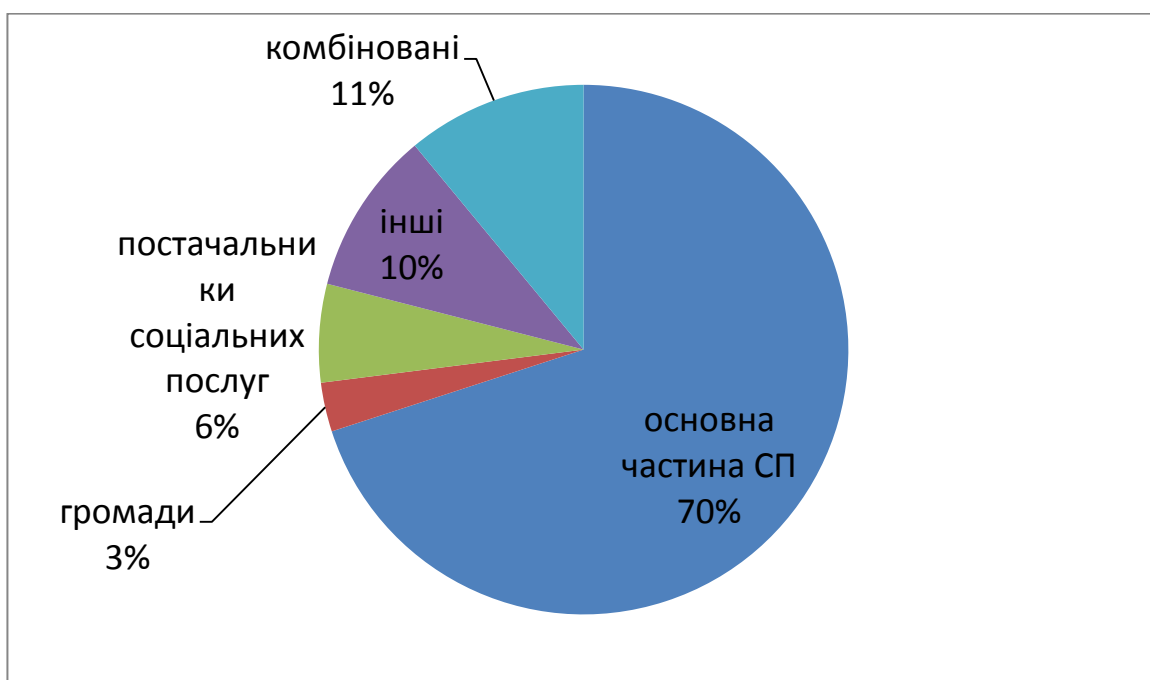


Рисунок 2.4 - Статус за соціальними цілями

Джерело: складено автором на основі [17]

Одним з найбільших та найстаріших сертифікованих соціальних підприємств є A Beautiful Store, мережа зі 120 благодійних та вторинних магазинів у 16 різних містах Кореї, де працюють маргіналізовані групи та розподіляється прибуток благодійним організаціям [26].

Хоча визначення KoSEA зосереджується на зайнятості та соціальних послугах, соціальні підприємства можна знайти в різних секторах. Декілька цікавих прикладів соціальних стартапів, що демонструють різноманітність галузі: зубні щітки доктора Ноя, виготовлені з бамбука, вирощеного у В'єтнамі. Таким чином він забезпечує дохід для фермерів з бамбука, постачає дешеві зубні щітки та зменшує використання пластику. Playplanet має на меті зв'язати мандрівників Азії з місцевими жителями та зробити туризм більш соціальним та стійким [26].

Корея має відносно невелику, але жваву базу інкубаторів, акселераторів та коворкінгу. Nive Arena прагне створити спільноту «технологій для добра», MYSC виступає одночасно як інвестор впливу та як виробник поєднань між соціальними підприємствами та корпораціями; Soroong є провідним інвестором та інкубатором у соціальних заходах, Root Impact працює над побудовою екосистеми соціального підприємства [26].

У 1998 р. чеболі становили близько 50% всіх продажів в промисловій галузі Південної Кореї. Чеболі зі світовим ім'ям: Samsung, Hyundai, SK Group, LG, Daewoo, Lotte і т.д. [22].

Впровадження інновацій в корейській економіці в основному обумовлено приватним сектором, в якому важливу роль відіграють конгломерати (Samsung, Hyundai, POSCO, LG). Наприклад, компанія Samsung, яка є диверсифікованою через продукти харчування, інфраструктуру, суднобудування, страхування, дослідження та спостереження, відпочинок, рекламу та фінансові галузі. Саме через це Республіку Корея іноді називають «Республіка Samsung».

POSCO, світовий виробник сталі, впровадив КСВ проект під назвою POSCO Steel Village у 2014 р., що забезпечує сталеву інфраструктуру, таку як будинки та мости, для слаборозвинених громад. Цей проект був представлений, як видатний приклад корпоративної соціальної відповідальності в ООН у 2018р. за зусилля зі сталого розвитку в Таїланді та В'єтнамі [21].

Республіка Корея є найбільш залежною економічно від найбільшої вітчизняної компанії. При цьому якщо до обсягу продажів Samsung Electronics додати аналогічний показник другої по масштабу південнокорейської компанії Hyundai Motors, то їх загальна частка ВВП складе майже 20% [23].

Hyundai Motor Company - керування культурою створення спільної цінності. Hyundai Motor Company ініціювала перехід до нової ери інновацій та сталого зростання у 2017 р.. Він спрямований на систематичну інтеграцію соціального впливу в діловій діяльності в 5 основних сферах - навколишнє середовище, інновації в галузі мобільності, безпека дорожнього руху, майбутнє покоління та спільнота - і все це відповідає їх цілям соціального розвитку. До них належать [21]:

- Зелена зона Hyundai в Китаї: призначена для запобігання подальшому опустелюванню у Внутрішній Монголії, Китаї, проект екологічної реставрації перетворив понад 90 квадратних кілометрів безплідної пустелі на пасовища, що робить його найбільшою реставрацією для окремо взятої області у світі.

- H-Social Creator: Програма соціальних інновацій, яка надихає студентів коледжів на роздуми про соціальні проблеми та впроваджувати власні рішення, створені у 2015 році.

- H-onDream Social Venture Audition: найбільша ініціатива підтримки підприємництва та створення робочих місць у Кореї для молоді. Проект щороку відбирає 30 соціальних підприємств для навчання підприємству, консультування, та підтримки до 100 млн KRW (88 000 дол. США) на команду. Протягом 2012–2018 рр. проект допоміг 210 ДП, які створили понад 1000 робочих місць та досягли продажів на понад 50 млрд (45 млн дол. США). Протягом наступних 5 років група має намір інвестувати ще 30 млн дол. у соціальні підприємства які приносять користь молоді, жінкам та пенсіонерам.

Багато науково-дослідних центрів, університетів та інститутів знаходяться у власності конгломерата або отримують постійні інвестиції.

Наприклад, в Таблиця 2.2 наведено найбільш інвестовані інститути та університети Кореї саме компаніями великого бізнесу.

Таблиця 2.2 – Топ-п'ять південнокорейських університетів

Назва	Світовий рейтинг	Дослідницькі сильні сторони	Промислова співпраця	Примітка
Сеульський Національний Університет, Сеул (Seoul National University, Seoul)	50-100	Механічна, хімічна, інженерія, хімія, матеріальні науки, фізика, комп'ютерні технології, управління	Samsung, Interpower Co., Pohang Залізо & Steel Co., Hynix Semiconductor (напівпровідник)	Входить до Топ-5 в Азії. Витрачає на дослідження як наступні 3 університети загалом.
Корейський інститут передових технологій, Теджон (Korea Advanced Institute of Science and Technology (KAIST), Daejeon)	100-150	Механічна, хімічна, електрична інженерія, хімія, матеріальні науки, комп'ютерні науки	Samsung, Hynix Semiconductor (напівпровідник), LG, Microsoft	Називають «Національною нанофабрикою» Центральний корейський інститут передових досліджень
Поханський Університет передових технологій, Похан (Pohang University of Science and Technology (POSTECH), Pohang)	150-200	Матеріалознавство, хімічна інженерія, хімія, фізика	Pohang Iron & Steel Co., Samsung, LG	Зайняв перше місце серед «молодих» університетів (50 років) за версією Times Higher Ed.
Університет Йонсе, Сеул (Yonsei University, Seoul, Wonju, Songdo)	150-200	Комп'ютерна наука, комунікації, соціологія	Samsung, Розрив Лікарня	Входить в Топ-5 приватних шкіл Кореї
Сонгюнгванський Університет, Сеул, Суwon (Sungkyunkwan University, Seoul, Suwon)	200-250	Хімічна інженерія, матеріалознавство	Samsung, LG	Заснований в 1398 р. і вважається найстаршим університетом Кореї. Знаходиться у власності компанії Samsung

Джерело: складено автором на основі [с.44, 24]

Вражаючим фактом є те, що соціальні підприємці Південної Кореї одні з перших в Азійсько-Тихоокеанському регіоні отримали підтримку на законодавчому рівні. Навіть зараз, при замовленнях та тендерах перевага надаватиметься соціальним підприємствам. Можна сказати, що соціальна складова присутня у всіх сферах економіки, але найбільше представників соціального бізнесу є МСП, а великі компанії та конгломерати мають впевнену соціальну відповідальність.

2.3 Програми державної підтримки соціальних підприємств у Південній Кореї та Україні

Всі проекти, програми, реформи та ініціативи повинні базуватись відносно нормативно-правового підґрунтя.

В Україні соціальне підприємництво має також законодавчу базу, що складається з цілих 6 (шести) розділів та в рамках них 34 статей (повна версія Додаток Г).

Державна підтримка виявляється в основному в залученні соціальних підприємств до проектів. Отримання статусу соціального підприємства надає підприємствам право на державну підтримку у вигляді пільг з оподаткування, при провадженні інвестиційної діяльності, у земельних питаннях, поворотної та безповоротної фінансової допомоги, позик, сприяння у наданні пріоритетів при розміщенні державного замовлення і виконанні державних цільових програм, у працевлаштуванні вразливих категорій осіб та в інших формах, передбачених законом [27].

Фінансування соціальних проектів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету на поворотних (бюджетні позички) і безповоротних

засадах через установи уповноважених банків, визначених Кабінетом Міністрів України і Національним банком України [27].

Обсяг коштів на державне цільове кредитування визначається відповідно до програм, що затверджуються в установленому порядку Кабінетом Міністрів України або органами місцевого самоврядування [27].

Соціальні підприємства можуть залучатися до інвестиційних проектів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Видача дозволу Міжвідомчою комісією з питань державної підтримки соціальних підприємств є підставою для укладення замовником договору (контракту) з соціальним підприємством щодо умов реалізації інвестиційного проекту, укладення договорів оренди землі, приміщень тощо [27].

Передбачені цієї статтею форми державної підтримки соціальним підприємствам надаються у порядку та у спосіб, визначені законодавством України [27].

Також, окрім ініціативи держави створюються проекти підтримки, такі як проект Британської Ради, започаткований у 2010 р. в Україні - «Сприяння розвитку соціального підприємництва» за партнерської підтримки фонду «Східна Європа», компаній PricewaterhouseCoopers та «Ерсте Банку». Цілі проекту – поширення нової ідеї в українському суспільстві, а також надання необхідної допомоги підприємцям для успішного старту соціального бізнесу [3].

В рамках стратегії сталого економічного розвитку південнокорейський уряд назвав чотири напрямки економічної політики на 2019 р., в рамках даної мети були визначені: «Підвищення економічної активності в усіх сферах», «Поліпшення економічного фундаменту і реформування економічної структури», «Зміцнення інклюзивності в економіці і суспільстві» і «Підготовка та інвестиції в майбутнє» [28].

Через такі масштабні плани, уряд вирішив розширити бюджет на створення робочих місць за допомогою фінансування держкорпорацій, в якості

великої державної інвестиції в трудову сферу. Розмір бюджету буде збільшено з \$ 37 млрд 464 млн в цьому році до \$ 45 млрд 444 млн на 2019 р. Можна сказати, що бюджет на 2019 р. закладався з урахуванням всіх державних проектів розвитку, державної стратегії підвищення інвестицій та інновацій та четвертої технічної революції [28].

Уряд буде інвестувати в активізацію платформної економіки. Обсяг інвестицій в розвиток платформної економіки і просування восьми передових проектів (Таблиця 2.3) також буде збільшений до \$ 4 млрд 468 млн, що на \$ 176 тис. більше, ніж в 2018 р. [28].

Дані проекти направлені на повну роботизацію та покращення умов роботи, на основі «зелених технологій» для забезпечення охорони навколишнього середовища. У порівнянні з 2018 р. приріст у 2019 р. склав \$ 1,134 млн та 62% загальний показник, що доводить направленість стратегії розвитку та планування на 2019 рік.

Таблиця 2.3 – Зведені дані інвестування 8-ми основних проектів

Сектор Усього		2018 р.	2019 р.	Приріст 1=100млнвон або \$100тис./%
		21,685 (\$1,82млн)	35,200 (\$2,96млн)	13,500 (\$1,134млн)/62
Вісім основних напрямків діяльності	Автомобіль майбутнього	5,907 (\$496,2 тис.)	7,600 (\$638,4 тис.)	1,700 (\$142,8тис.)/29
	Дрони	698 (\$58,6 тис.)	1,200 (\$100,8 тис.)	500 (\$42 тис.)/72
	Енергетика нової промисловості	5,971 (\$501,6 тис.)	8,700 (\$730,8 тис.)	2,800 (\$235,2 тис.)/47
	Біо-здоров'я	2,718 (\$228,3 тис.)	3,500 (\$294 тис.)	800 (\$67,2 тис.)/29
	«Розумні» заводи/фабрик и	4,446 (\$373,5 тис.)	10,300 (\$865,2 тис.)	5,900 (\$495,6 тис.)/13 3
	«Розумне місто»	767 (\$64,4 тис.)	1,300 (\$109,2 тис.)	500 (\$42тис.)/65
	«Розумна ферма/сільське господарство	1,144 (\$93,6 тис.)	2,400 (\$201,6 тис.)	1,300 (\$109,2 тис.)/11 4
	Фин.тех.	36 (\$3,024 тис.)	100 (\$8,4 тис.)	60 (\$5,040 тис.)/167

Джерело: складено автором на основі [29]

Урядова політика координується Корейським агентством із сприяння соціальним підприємствам (KoSEA), яке спрямоване на «ефективне сприяння та сприяння соціальним підприємствам». Висока позиція глобального опитування, очевидно, пояснюється тим, що вона є однією з небагатьох країн у світі, що має політичну базу для оцінки та сертифікації соціальних підприємств [30].

Навчання, технічна допомога та фінансова підтримка уряду (переважно через посередницькі організації) заохочує соціальних підприємців ризикувати та створила надійну екосистему для їх підтримки. Місцева влада також дуже активна. Столичний уряд Сеула (SMG) створив Сеульський центр соціальної економіки (SSEC), який забезпечує технічну підтримку, розбудову потенціалу та підключення до місцевих мереж соціальних підприємств. У 2015 році уряд столичного Сеула придбав товарів та послуг на суму майже \$ 70 млн у соціальних підприємств, згідно з повідомленням «Стан розвитку соціальної економіки в Сеулі». Даніель Джинтаек О з The Test Kitchen підтверджує, що уряд серйозно ставиться до своєї ролі замовника: «Так, вони купують нашу продукцію» [30].

Нові розробки соціальної підтримки Південної Кореї 2017-2019 рр. [31]:

- Урядовий план сприяння соціальним фінансам, опублікований у лютому 2018 р., оголосив про новий механізми фінансування корейських соціальних підприємств, включаючи новий уряд, створений та спільний інвестиційний фонд, що підтримується приватним сектором.

- У лютому 2018 р. Корейська національна консультативна рада (NAB) для Глобальної керівної групи з питань впливу по створенню інвестицій (GSG) за підтримки Британської Ради та ЮНЕСКАП. Це 3-тя консультативна рада в Азії після Індії та Японії.

- Корейський банк розвитку випустив першу деноміновану зелену облігацію та першу зелену облігацію на Корейській біржі з випуском на 300 млрд KRW (265 млн дол. США) у травні 2018 р.

- Корейська Східно-Західна держава першою стійко випустила облігації в липні 2018 р., зібравши 500 млн дол. на енергетичне будівництво та проекти фінансування МСП.

У жовтні 2017 р. уряд Кореї запровадив новий генеральний план для сектору соціальних підприємств, 30 і у 2018 р. виділено 215 млрд KRW (\$ 190 млн) для соціальних підприємств, причому 70% від цього на субсидії [32].

У 2018 р. уряд випустив План по використанню соціальних фінансів, який деталізує механізми нового фінансування корейських соціальних підприємств. Корейський фонд гарантування кредитів, розширив кредитні позики для соціальних підприємств з 16 млрд KRW (\$ 14 млн) до 55 млрд KRW (\$ 48 млн) у 2018 р. та планує гарантувати до 500 млрд KRW (\$ 450 млн) позик до 2022 р. [33].

Відіграючи головну роль в регулюванні діяльності соціальних підприємств, уряд завдяки розробленим стратегіям, впровадженим стимулам, створеним дослідницьким інститутам та програмам підтримки проектів, має можливість отримувати стабільно нові напрямки розвитку та підтримку соціуму, через підтримку.

Висновки до розділу 2

Застосування інтегральних показників не обмежується тільки під час аналізу соціального вектору економіки. Інтегральний показник - показник, який обчислюється в результаті зважування визначеної комбінації фінансових індикаторів і комплексно характеризує фінансовий стан бенефіціара.

Головним чинником розвитку соціального бізнесу у Південній Кореї є щільна співпраця держави та приватного сектору. Держава надає як і субсидії, так і можливості соціальним підприємцям отримати перемогу у тендерах.

Головною причиною є гарні умови бізнес-середовища та відповідальність підприємців, особливо великих корпорацій.

Сучасними напрямками соціальної діяльності та програм КСВ великих компаній є регіональний розвиток країни та освіта, про що свідчать дані про університети, які належать провідним корейським компаніям. Модель розвитку провідних інноваційних країн є подібною одна до одної. Яскравим прикладом можуть слугувати напрямки державного інвестування.

Головним досягненням Південної Кореї є урядова підтримка проектної та патентної діяльності, створення для цього усі умови завдяки інституціям та органам регулювання. Завдяки цьому, існує чіткий розподіл відповідальності та сфер діяльності кожного інституту, що прискорює процеси передачі розроблених технологій на виробництва, створення документації для стартапів, їх впровадження і т.д.

РОЗДІЛ 3 ПРОГНОЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

3.1 Імплементация досвіду тренду соціального підприємництва Азійсько-Тихоокеанського регіону в Україні

Азійські країни мають характер колективізму, навіть у підтримці соціальних підприємців. Країни, які знаходяться в Азійсько-Тихоокеанському регіоні входять до багатьох асоціацій з різними напрямками діяльності та векторами направленості своїх політик, такі як АСЕАН, АТЕС і т.п.

За приклад обрано Південну Корею, як країну, яка досягла «економічного дива» та стоїть у рейтингових списках поряд з «азійськими тиграми». Корейський досвід формується кількома унікальними факторами. Кожна країна повинна визначати свої поточні можливості, встановлювати власні пріоритети та розвивати власні стратегії, узгоджуючи безперервність зусиль з експериментуванням нових політик, коли з'являються нові виклики, як це робила Корея.

Проте досвід Кореї може бути корисним для країн, що розвиваються у процесі сприяння розвитку промисловості та наздоганяючому технологічному процесу, а також де тільки зароджується соціальний вектор діяльності бізнесу, цінність людських ресурсів переоцінюється та переходить на новий рівень. Досвід Кореї показує складність взаємозв'язку між зростанням або зниженням економічних показників та територіальним розвитком, а також розвитком соціальних показників, що підтверджує і показує важливість лідерства та високий рівень зобов'язань: регіональний розвиток, розробка механізмів для цільових ресурсів регіонів, поступовий і додатковий політичний підхід у

збільшенні простору для ініціатив знизу вгору, визначення механізмів для цільових функціональних економічних регіонів та моніторинг інструментів навчання та впровадження нового.

Як тільки створення та модернізація технологічних та соціальних можливостей визнаються пріоритетними в національному порядку денному виникає неминуча дилема щодо територіального розвитку, професіоналізму кадрів, процесів навчання, вирішення економічних питань соціальними проектами, а також орієнтування інвестицій на райони, де вони найбільше необхідні, де вони могли б забезпечити найвищу ефективність. Немає чіткого плану, але є принципи, які, якщо брати до уваги, можуть допомогти отримати кращі результати.

Найбільшою проблемою економіки України на сьогоднішній день є залучення інвестицій, складність у встановленні співпраці з країнами «далекого світу» та перехід від багаторічного індустріального та промислового укладу праці до інноваційного, офісного та сервісного. Інвестиції є носієм інновацій, тому інвестиційна діяльність тісно пов'язана з інноваційною, а чинником модернізації економіки країни є інноваційно-інвестиційне зростання економіки регіонів, як у випадку з Південною Кореєю.

На сайті громадського простору висвітлювалася проблема розвитку соціального підприємництва та спікерами виступали представники цієї діяльності та фондів підтримки. Тож першою проблемою було названо те, що соціальному підприємству не надається грантів [34].

Другою та великою проблемою є те, що за маленький термін вже сформувалася модель українського соціального підприємства. В рамках неї виділяють лише 2 види діяльності, тоді як в Південній Кореї існує чітка лінія між ними (1.1), а саме [34]:

- 1) люди, які роблять бізнес, знають, що це таке, і хочуть додати соціальну складову;

2) друга – громадяни, які бачать проблеми в своїх громадах і готові їх вирішувати –люди, для яких не настільки важливим є бізнес чи прибуток, вони готові вкладати все для вирішення соціальної проблеми зі збитками.

Тож, головним чинником всіх проблем є необізнаність громадян у соціальній діяльності, немає достатньої бази знань для ведення такого специфічного бізнесу.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» зазначено, що інновації – це новостворені (застосовані) і вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

На сьогодні інноваційний розвиток знаходиться на низькому рівні. Негативні тенденції стримують процеси економічного зростання та ставлять під загрозу подальший прогресивний розвиток регіону.

У різних регіонах країни чинники, які суттєво впливають на інтенсивність інвестиційних процесів, можуть різнитися між собою, тому методи управління інвестиційними процесами в різних регіонах України будуть неоднаковими. Навіть, якщо враховувати інтегральні показники: рівень заробітної платні, рівень життя, рівень безробіття, кількість навчальних закладів, кількість компаній МСП та великих на регіон і т.д.

Основними негативними чинниками щодо інвестиційної діяльності є політична нестабільність держави, яка відображається в частій зміні законодавчих актів, або застарілості, брак стратегій сталого розвитку і в рамках неї соціальної. Правова незахищеність вкладів інвестора, відсутність гарантії їх повернення, не прозоре використання коштів спонсорів, не сприяє активізації розвитку спонсорування соціальної діяльності та створенню соціальних проектів.

Природною умовою реалізації соціальної політики є оздоровлення економічного та політичного середовища. Це як першочергові задачі, без яких

не буде сталого розвитку країни, поки попередні покоління не потурбуються за майбутнє наступних.

Нинішній стан економіки України не лише вимагає застосування невідкладних заходів для закріплення, посилення та забезпечення незворотності позитивних тенденцій у ній, але й вказує на необхідність її прискореного переходу на інноваційну модель розвитку. Ця модель визначає основний напрям модернізації, а також технологічного оновлення суспільного виробництва на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, їх комерціалізації, підвищення фінансової ефективності, створення необхідних ресурсів накопичення, забезпечення ліквідними базовими ресурсами, розвитку інфраструктури інноваційної діяльності, а також виведення на перший план найголовніший ресурс – людину, проблеми соціуму, громадян країни, що всі процеси, які відбуваються не тільки для побудови капіталу, а й для добробуду та майбутнього населення, як це колись в післявоєнні роки зробила Республіка Корея [35].

Пріоритетними сферами соціальної діяльності в Україні, за прикладом Південної Кореї є:

- модернізація системи навчання; технологічний освітній процес, жорстка система оцінювання та обов'язкові стадії та етапи, нові та актуальні теми;
- культурні та етичні надбання нації, які цінуються та поважаються;
- нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації, замість важкої ручної праці;
- фінансування державою соціальних підприємств та надання особливого статусу;
- високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості та «озеленення економіки»;
- транспортні системи: будівництво і реконструкція;
- охорона й оздоровлення людини та навколишнього середовища;

- розвиток інноваційної культури суспільства.

Нинішній стан економіки характеризується низьким рівнем соціалізації всіх процесів діяльності як державних так і приватних підприємств в Україні, розповсюдженою бюрократичною системою всіх процесів, та навіть існування КСВ стратегій лише на папері.

Заходами для підвищення рівня соціальної привабливості мають бути активна робота з міжнародними рейтинговими агенціями; участь у проведенні міжнародних конференцій, симпозіумів, презентацій у сфері соціалізації підприємств; створення консультаційних центрів для супроводження соціальних проектів; здійснення маркетингових досліджень у сфері залучення інвестицій до соціальних підприємств, аналітичні дослідження; залучення фахівців світового рівня та співробітництво зі світовими ЗМІ, програми з покращення іміджу України на світовій арені [34].

Для більш детального аналізу та розуміння, що Україна здатна досягти таких самих результатів як Південна Корея, можна розглянути чинники, які впливають на інвестування та ведення бізнесу (Таблиця 3.1), а також за індексом Ховстеде (Рисунок 3.1)

Таблиця 3.1 – Економічний рейтинг та рейтинг легкості ведення бізнесу

Позиція	Південна Корея	Україна
Легкість ведення бізнесу	5	71
Започаткування бізнесу	11	56
Дозволи на будівництво	10	30
Реєстрація власності	40	63
Легкість та доступність отримання кредиту	60	32
Захист міноритарних інвесторів	23	72
Сплата податків	24	54

Джерело: складено автором на основі [36]

Для того, щоб зрозуміти наскільки можлива імплементація досвіду та наскільки близькі економічні та суспільні моделі країн, найкращим порівнянням буде порівняння за індексом Ховстеде.

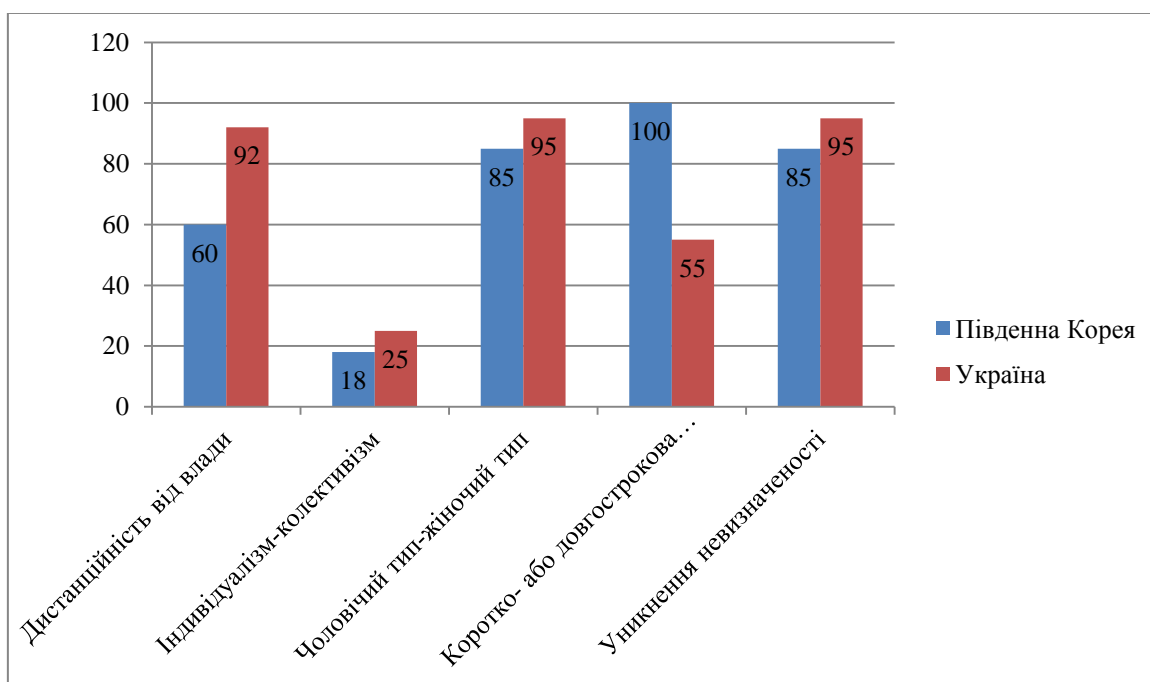


Рисунок 3.1 – Індекс Ховстеде

Джерело: складено автором на основі [37]

Південна Корея розпочинала свій економічний розвиток з меншим технічним, ресурсним та капітальним потенціалом, тому для України це може слугувати базою для впровадження корейських методів. Індекс Ховстеде підтверджує схожість внутрішнього устрою та економічної системи країн.

3.2 Формування стратегії розвитку соціального підприємництва в Україні

Модернізація стратегії – покращення, перехід від традиційних усталених методів до більш сучасних та інноваційних, або перехід від старих сфер діяльності до потенційних чи зовсім нових, виправлення недоліків чи не ефективних методів впровадження стратегії. Південна Корея має стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку країни, економічного та соціального

розвитку, сталого розвитку і т.п., які змінюються кожні п'ять років, за методом розгляду недоліків попередньої та вивчення світових тенденцій для розробки «тенденцій майбутнього» в новій стратегії. Нижче наведено короткий SWOT-аналіз (Таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 - SWOT-аналіз розвитку соціального підприємництва

Сильні сторони	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - участь у безперервних економічних заходах; - чітка соціальна мета, яка приносить користь суспільству; - працевлаштування вразливих груп населення; - забезпечення інклюзивного управління та / або демократичні процеси прийняття рішень; - надання соціально значимих послуг; - виробництво соціально значущих товарів; - висока відповідальність за результати своєї діяльності для населення. 	<ul style="list-style-type: none"> - самоорганізація соціальних підприємців для обміну досвідом; - вплив на формування сприятливого правового середовища та ефективну державну політику; - комерційна ефективність, самоокупність та конкурентоспроможність; - залучення інновацій, інновації в поєднанні з соціально-економічними ресурсами; - заснування бізнес-шкіл та проведення тренінгів для стартапів із соціального підприємництва.
Слабкі сторони	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - відсутність нормативно-правової підтримки; - погана обізнаність громадян, підприємств та організацій про соціальне підприємство); - низька мотивація до творіння та функціонування соціальних підприємств; - низький рівень публічності та недосконалість звітності. 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність підтримки з боку держави та місцевих органів влади; - неефективна політика інформування населення про соц. підприємство; - низький рівень кваліфікації персоналу та відсутність компетентних фахівців для організації підприємства; - відсутність механізмів управління, що забезпечують пріоритет соціальної мети, серед інших зацікавлених сторін.

Джерело: створено автором на основі [38]

У кожної країни, яка будує свій шлях до сталого економічного розвитку, є власна стратегія та тактики, якими вони намагаються досягти поставленої мети, але й кожна країна має недоліки, тому що неможливо одночасно рівномірно розвивати всі сфери діяльності. Республіка Корея, також, не є виключенням. Протягом 60 років, було багато реформ, змін політичної влади, спроба

встановити партнерські стосунки з багатьма країнами, або навпаки вести протекціоністську політику і нарощувати сили власноруч.

Україні необхідно обрати вектор розвитку, на який буде робитися акцент. Вивчаючи різні стратегії Республіки Корея, наприклад, такі як: Інноваційно-інвестиційний розвиток, промисловий розвиток і т.д., які впроваджуються паралельно та в рамках єдиної стратегії сталого розвитку країни на однаковий період часу, можна сказати, що все залежить один від одного, має чіткі цілі та чіткі бюджети.

Бачення автора стосовно формування стратегії розвитку соціального підприємництва на території України [39]:

1) Уряд повинен визначити кінцеву мету, чітко сформульовану в цифрах та у часовому просторі. Наприклад, модель якої країни береться за приклад та «ідеалізований» кінцевий результат. Запропоновано корейську модель, коли «країна для людей», що характеризується державною підтримкою і свободою вибору діяльності.

2) Етап формування місії, візії, цілей та приблизний розподіл України на регіони та їх проблематику. Наприклад, Південна Корея має малу територію, але має яскраво виражені регіони з певною характеристикою: м.Сувон та м.Тегу, як «силіконова долина», м.Пусан – портове та промислове місто, острів Чеджу – рекреація та традиційні провінції, м.Сеул – мегаполіс та столиця. В залежності від особливостей міст диференціюються й соціальні проблеми. Територія України набагато більше, навіть має різні кліматичні умови, саме тому пропоную в рамках загальної національної стратегії розвитку соціального підприємництва створити регіональні/обласні стратегії. Наприклад, Сеул (столиця) має дуже розвинену інфраструктуру та має статус «мегаполісу» країни де істотна концентрація штаб-квартир багатьох великих компаній, готелів, ресторанів, орендованих магазинів і т.д, а коли в порівняння взяти острів Чеджудо, то окрім отелів, курортних зон існує ще багато малих містечок, де люди проживають ще в довоєнних одноповерхових будинках з

переправою до найближчого центру на човнах. Тому, в рамках модернізації стратегії районного розвитку пропонується збільшити увагу на важкодоступні для людини місця, розбудова інфраструктури маленьких містечок, а також направлення вчителів на волонтерську діяльність для навчання у сільські школи, для початку.

3) Етап аналізу потенціальних ризиків, проблем перешкод та можливостей впровадження створеної стратегії. Розробка додаткових альтернативних стратегій, або можливих заходів при неможливості впровадження національної стратегії при форс-мажорних обставинах.

4) Здійснюється вибір стратегії.

5) Узгодження місцевих стратегій із загальною.

6) Розробка чіткого покрокового плану дії стратегії.

Враховуючи нестабільний економічний та політичний стан України за останні 10 років, коли всі процеси стали значно повільнішими, політичні погляди центральної влади та обласної рухаються в різних напрямках, корупція забирає фінанси і можливості, то до утопічної і майже неможливої модернізації, можна запропонувати лише збільшення президентського строку при владі, тому що політика, яка запроваджується набирає обертів при одній владі, одразу припиняється та змінюється іншою. Вона є гнучкою в короткостроковому періоді та оперативною і далекоглядною для довгострокового періоду і саме для того, щоб вона запрацювала потрібно більше ніж 5 років. Всі глобальні економічні процеси не прогресують за короткий термін.

Нажаль, на даний момент це неможливо, тому розвиток починається із кожного з нас. Для того, щоб вся країна стала соціально відповідальною, необхідно почати кожному з нас бути відповідальним перед собою та країною у будь-яких життєвих процесах. Всі підприємства повинні мати КСВ стратегію, навіть МСП.

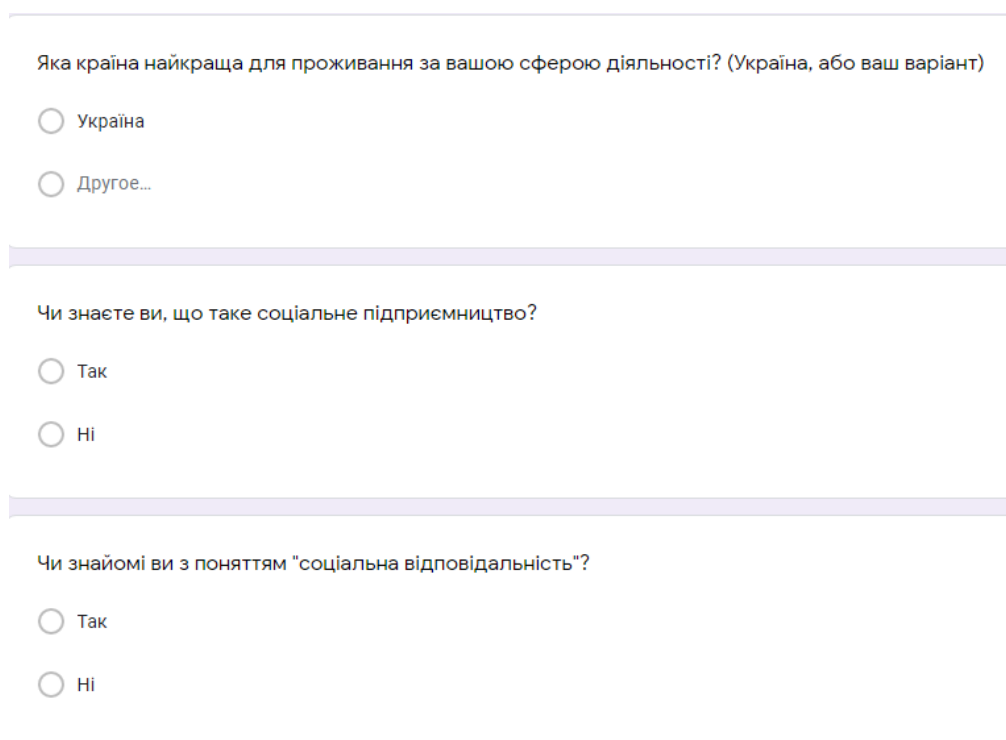
3.3 Прогноз соціально-економічних наслідків розвитку соціального бізнесу в Україні

В рамках сталого економічного розвитку України, важливо, як і у випадку з Південною Кореєю, – розвиток потенційних галузей економіки, оптимізація виробництва, раціональність у використанні ресурсів та турбота про майбутні покоління.

За даними Всесвітнього економічного форуму – «Звіту про глобальну конкурентоспроможність 2017-2018 рр.», Україна посіла 81 місце серед 137 досліджуваних країн, піднявшись на чотири позиції [50]. За компонентами підіндексу, який характеризує ефективність ринків – ключового фактору на стадії інвестиційного зростання (індустріалізації) – Україна посідає 101 місце за ефективністю товарних ринків серед 137 країн, 120 – за ефективністю фінансових і 86 – за ефективністю ринку праці [50]. Готовність до адаптації технологій та інновацій оцінена на рівні 81 місця [50]. При цьому за показником «Ринкові інституції» наша країна посідає 118 місце, а за розвиненістю бізнесу – 90 [50]. Серед факторів, важливих для розвитку промисловості, сприятливими є хіба що розмір доступного ринку (за ємністю ринку Україна посідає 47 місце) та освіта (наша країна посідає 35 місце) [50]. Незважаючи на велику кількість вчених та інженерів, а також частку людей, які мають вищу освіту, найбільш проблемним показником залишаються «Іноземні інвестиції та трансфер технологій». При цьому наша країна виявилася найгіршою за продуктивністю праці (50 місце), що свідчить про низький рівень застосовуваних технологій та виробництво товарів з низькою доданою вартістю і потрапила до трійки аутсайдерів за технологічними можливостями (48 місце) [50]. Водночас вона зберігає високе 21 місце за ефективністю вищої освіти та 27 місце за патентною активністю, тобто має потенціал до розвитку.

Сумна статистика глобальних показників положення України у світі дає надію на те, що майбутні покоління зможуть вивести Україну в топ у всіх наведених вище позиціях. В підтвердження цього було проведено дослідження-опитування, стосовно ставлення магістрів-випускників та викладачів до соціального підприємництва, соціального бізнесу, соціальної відповідальності, корпоративної соціальної відповідальності в Україні та на основі цього охарактеризувати соціально-економічні наслідки розвитку соціального бізнесу в Україні.

Для опитування обиралась саме така фокус група, тому що магістри – це вже кваліфіковані спеціалісти в певній сфері діяльності, покоління від якого залежить розвиток та впровадження соціальних складових у підприємстві, викладачі – це люди, котрі займаються освітою майбутніх професійних кадрів, мають великих багаж знань та критичне ставлення до проблематики питання. Анкета (Рисунок 3.2), а повну форму опитування можете переглянути у Додаток Д



Яка країна найкраща для проживання за вашою сферою діяльності? (Україна, або ваш варіант)

Україна

Другое...

Чи знаєте ви, що таке соціальне підприємство?

Так

Ні

Чи знайомі ви з поняттям "соціальна відповідальність"?

Так

Ні

Рисунок 3.2 - Анкета опитування

Примітка: створено автором

Сфери діяльності, представники яких були опитані у наступній діаграмі (Рисунок 3.3). Ці сфери найбільше зустрічають проблеми соціального характеру. І для того, щоб акумулювати соціально-економічні наслідки розвитку соціального бізнесу в даних сферах, необхідністю було почути їх ставлення та обізнаність стосовно соціальної політики держави.

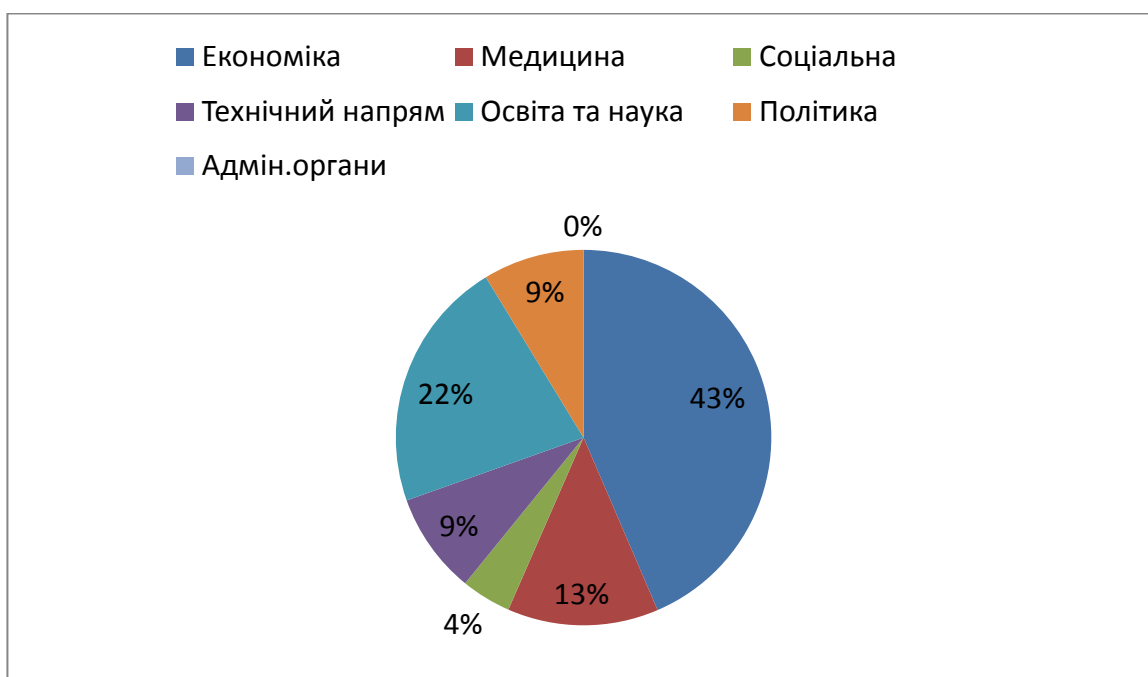


Рисунок 3.3 – Діаграма опитаних сфер діяльності

Джерело: [51]

В наступному запитанні, було надано можливість назвати країну, в якій кожна зі сфер підтримується найкраще. Першим соціально-економічним наслідком є відтік професійних кадрів, тому що лише 63,3% обрало Україну. Це більше половини, що дає надію на можливий розвиток та подальше реформування активних соціальних сфер та підтримка кадрів. До альтернатив увійшли: Німеччина, Азейбарджан, Швейцарія, США та Велика Британія.

Позитивним показником є відповідь на запитання «Чи знаєте ви значення поняття «соціальне підприємництво»?». Зі 100% обізнаними є 83,3%, що підтверджує знання більшості випускників та майбутніх підприємців про

особливості такого виду діяльності. Як наслідок, гарна освітня програма дає можливість випуску компетентних кадрів та високий професіоналізм та слідування тенденціям викладачами. У зв'язку з подіями останніх 10 років в Україні, як наслідок та прогноз – збільшення кількості соціальних підприємців.

Сто відсотків респондентів виявились соціально відповідальними громадянами, що як наслідок може гарантувати сталий розвиток країни. Якщо враховувати, що вік опитуваних з 18 років, то можна сказати, що для підтримки такого ж рівня обізнаності, потрібно запроваджувати тему вивчення соціальної відповідальності з перших класів початкової школи.

Найголовнішими показниками опитування виявились питання, з відкритими відповідями, де респонденти змогли розповісти про реальний стан в кожній зі сфер діяльності, та що їх турбує (Рисунок 3.4).

Саме це є тригером до наслідків, найпростіше, що може дати об'єктивну характеристику соціальної політики країни – це опитування. Це є базисом для подальшого планування стратегії розвитку соціального підприємництва. Адже, головним принципом соціального бізнесу – є виявлення проблематики і її подальше вирішення.

Стосовно актуальної проблематики, респонденти виділили найголовніші виклики, перед якими стоїть країна, що як наслідок підтверджує рекомендації авора у модернізації стратегії розвитку соціального підприємництва у п.3.2.:

- Популяризація здорового способу життя та заклики у ЗМІ, турбота не тільки про своє здоров'я та бути відповідальними перед іншими;
- Забезпечити дотримання соціальної відповідальності не тільки великі промислові підприємства на компанії, а й МСП;
- Соц.захист молодих вчителів через додаткові (суттєві) зміни, тому що як наслідок відбувається «старіння» навчання та негнучкість до змін та новацій;
- Інклюзивний розвиток та свобода діяльності інклюзивних людей;

- Зміна законодавства, щодо поліпшення інвестиційного клімату та розвитку підприємництва, залучення відповідних фахівців й поширення соціальних програм;

- Покращити якість соціальних послуг, які вже надаються та розширити їх кількість.

Найбільшими проблемами, що стоять перед сферою розвитку соціального підприємництва, є складні недоліки економічного середовища та державна підтримка. Найменш важливим викликом є соціальне сприйняття. Це підтверджує гіпотезу про те, що ініціатива повинна в першу чергу виходити від держави за допомогою стимулів та підтримки на основі диференційованої фіскальної політики [52].

Не завжди проблеми виступають мотиватором для розвитку, а й вдалі впровадження інноваційних процесів та задоволення потреб громадськості. Для того, щоб зрозуміти, що держава рухається за правильним вектором, автор запитав респондентів, що з соціальних впроваджень їх задовільнило, що як наслідок може збільшити кількість соціальних підприємств за такими видами діяльності:

- діджиталізація сервісів;
- інклюзивна освіта та працевлаштування;
- облаштування громадських місць відпочинку;
- програми державного кредитування;
- забезпечення соціальної допомоги тим, хто потребує та бідним.

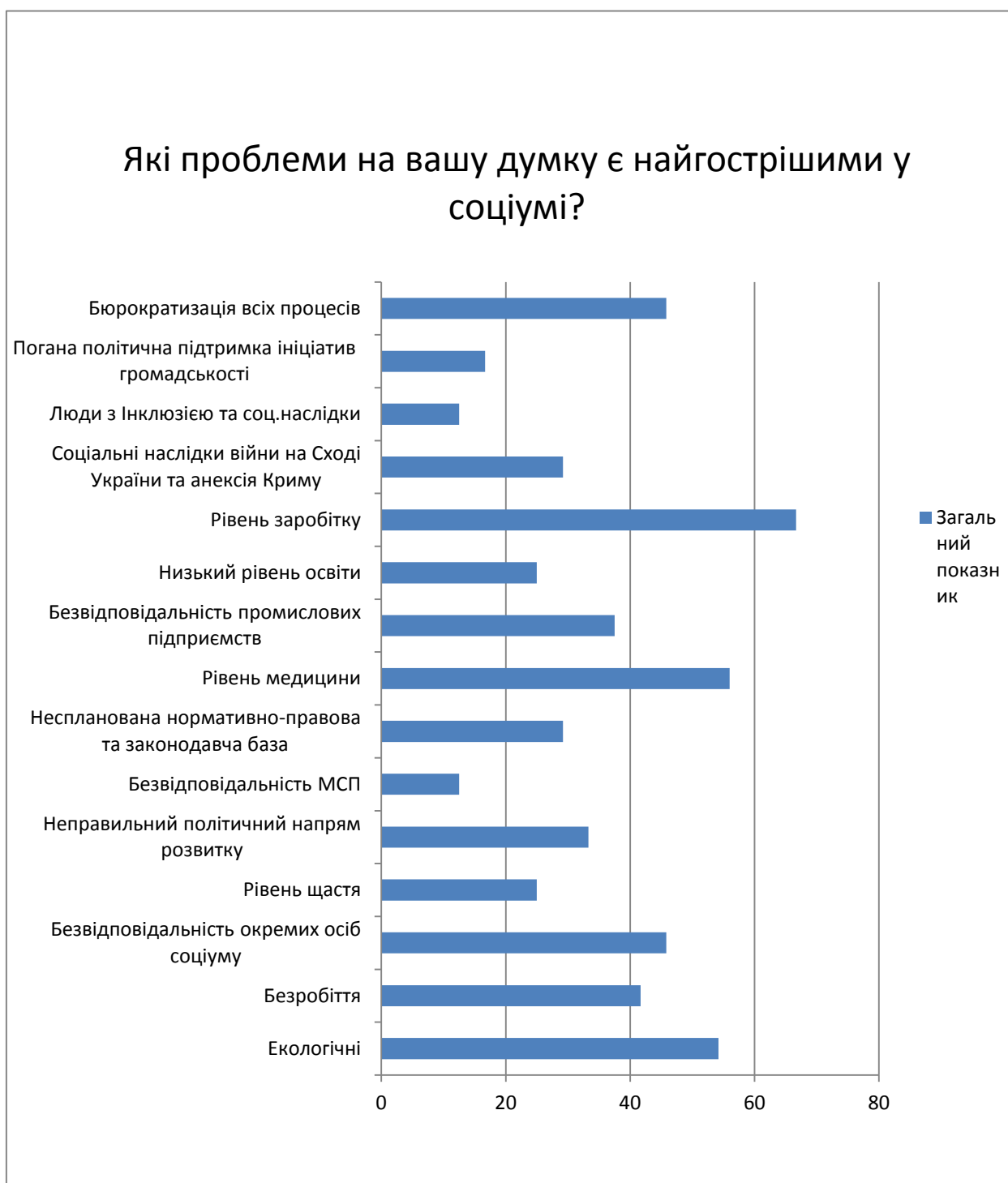


Рисунок 3.4 - Запитання з відкритими відповідями

Джерело: [51]

Висновки до розділу 3

Викликає повагу до країни, коли держава знає чітко проблеми і нажаль не може вирішити проблеми самостійно, тому найкращим методом до знаходження найкращої методики впровадження щось нового – це імплементація досвіду та переймання тренду країн, які зробили це успішно.

Для України найкращим прикладом слугує Південна Корея, яка не маючи нічого 60 років назад, сьогодні стоїть поряд з «азійськими тиграми» та закріпила за собою звання «азійське чудо». Всі країни Азійсько-Тихоокеанського регіону традиційно дбають про найголовніший ресурс – людину. Всі процеси, що проходять робляться в рамках стратегій сталого розвитку з турботою про майбутні покоління.

Формувати стратегію для її впровадження дуже відповідально. Знову ж таки, за взірць можна обирати подібні в інших країнах, тільки потрібно поважати власне законодавство. Головне мати підтримку на місцевому рівні, для ефективної діяльності.

Для того, щоб соціальна політика держави була ефективною потрібно спілкуватися з громадськістю, ніхто не знає нагальних проблем краще ніж спеціалісти на місцях, і навіть, знають як їх вирішити. Головним соціально-економічним наслідком є щільна співпраця держави та населення!

ВИСНОВКИ

За приклад досвіду в розвитку соціальних політик було обрано Азійсько-Тихоокеанський регіон. На тему європейської інтеграції та імплементації їх досвіду в Україні вже написано багато наукових робіт, але в Азії знаходяться країни, котрі очолюють світові рейтинги за багатьма показниками. Як яскравий приклад швидкого та якісного зростання було обрано Республіку Корея. Вивчаючи історію економічного та політичного розвитку Республіки Корея, можна провести багато паралелей з Україною. Особливо деталі, які на даний момент, здається неможливим змінити або сприяти розвитку в Україні дуже чітко виділяються в п'ятирічних стратегіях розвитку Республіки Корея. Особливим мотиватором звернути увагу саме на Республіку Корея є різниця яка існує між Кореєю 2019 р. та Кореєю 1957 р., коли не було нічого окрім спаленої території та гірської місцевості.

Невже, маючи: достатньо велику територію; гарну, але не розроблену ресурсну базу; високий рівень освіти; застарілий, але ще робочий та прибутковий виробничий масив обладнання; національні та культурні надбання, які цілі та не пошкоджені; трудолюбивість українського народу, не можливо здійснити «українське диво», щось на кшталт китайського, корейського та японського? – Можливо! Головним ресурсом завжди була, є і буде людина. Лише від нас залежить, який буде рівень освіти, яка саме промисловість буде основною, які ресурси видобувати та як піклуватися про оточуюче середовище. На щастя, післявоєнний корейський уряд вчасно зрозумів і зробив усе можливе, щоб саме людські ресурси були рушійною силою розвитку. На сьогодні, найбільшу частку економіки Кореї займає сфера послуг і Корея не є імпортозалежною країною, не зважаючи на своїх сусідів (Китай та Японія).

Звичано, на початку становлення та розбудови інфраструктури, промисловості Кореї довелось залучати іноземний капітал, відкривати кордони для іноземних компаній та залучення закордонних технологій, але завдяки цьому вдалось вийти з кризового становища та на базі цього створити вже свої вітчизняні технології та завдяки конкуренції простимулювати розвиток вітчизняних компаній. З усіх вище перерахованих чинників, які сприяли економічному підйому, відновленню інфраструктури, налагодженню зовнішньоекономічної політики в Південній Кореї можна виділи два: залучення закордонних технологій та концентрація на освіті та людських ресурсах.

Виключати культурний фактор впливу також не можна. Територіальне розміщення серед двох «азійських тигрів» (Китай, Японія), мононаціональність, відмінна від західних країн релігія та партнери, які є постійними більш ніж 60 років (США). Через злагоджену роботу нової політичної влади та простих людей, призвела до того, що багато студентів, аграріїв, колишніх підприємців стояли у витоків впровадження нових технологій та знань, що змусило населення перекваліфіковуватись в процесі навчання, яке фінансував уряд. Головним дивізом 60-80-тих рр. було: «Працювати не до тих пір, поки закінчиться робочий день, а до тих пір, поки не запрацює технологія». Це саме те, чого не вистачає Україні на даний момент. Україна потерпає не тільки від шаленої трудової міграції, а й від міграції молоді в пошуках кращої освіти або просто гідних умов життя. Молодь не хоче прожити період становлення, кар'єрного росту та розвитку без прогресу та весь час проходить через ряд змін. Але, економіка циклічна і завжди після спаду йде підйом, звичайно, що відновлення економіки відбувається не за один рік і реформи можуть привести до результату через 5-10 років. Саме тому, українцям потрібно взяти до уваги корейський дивіз.

Традиційні методи управління довели свою неефективність у задоволенні потреб населення, досягненні особистих та суспільних інтересів. За цих умов соціальне підприємництво стає одним із джерел досягнення стабільності в

суспільстві. Звичайно, бізнес-модель соціального підприємництва не вирішує всіх існуючих проблем, але створює можливості зменшити їх негативний вплив шляхом ефективного поєднання інноваційної бізнес-моделі з ринковими інструментами. Подвійність соціальних підприємств виявляється не тільки в комерційних та некомерційних цілях, але і в балансі між соціальним (вирішення соціально-економічних проблем) та особистим розвитком підприємця (збагачення, енергія, самореалізація, самовдосконалення, соціальна свідомість).

Соціальне підприємництво є новим явищем у більшості економік. Це вимагає глибокого теоретичного та практичного вивчення, підготовки фахівців, здатних поєднувати ефективні бізнес-моделі із соціальними цінностями. Для визначення перспектив на майбутнє важливо оцінити потенціал соціального підприємництва в суспільстві. Вище зазначене реалізоване нами в дослідженні шляхом досягнення мети: визначення схильності/відрази до соціального підприємництва для окреслення майбутніх перспектив формування нової бізнес-моделі на основі ціннісних орієнтацій на людські ресурси. Сучасними напрямками інноваційно-інвестиційної діяльності є регіональний розвиток країни та освіта, про що свідчать дані про університети, які належать провідним корейським компаніям. На жаль, в Україні престижним та доступним для населення є навчання в держаних установах, а приватні школи, університети та інститути не мають такої ж самої акредитації.

Головним досягненням Південної Кореї є урядова підтримка проектної та патентної діяльності, створення для цього усіх умов завдяки інституціям та органам регулювання. Завдяки цьому, існує чіткий розподіл відповідальності та сфер діяльності кожного інституту, що прискорює процеси передачі розроблених технологій на виробництва, створення документації для стартапів та їх впровадження і т.д.

Оскільки, необхідно враховувати різноманітні середовища, такі як ринкові тенденції та рівень вітчизняних технологій, детальна інвестиційна

стратегія пропонується шляхом збору якісних думок експертів існуючого статистичного та аналітичного аналізу даних та діяльності громадян, що буде більш гнучким, ніж матричний аналіз економічних явищ, що може мати відхилення, особливо в різних економічно один від одного районів країни.

Південна Корея розпочинала свій економічний розвиток з меншим технічним, ресурсним та капітальним потенціалом, тому для України це може слугувати базою для впровадження корейських методів. Індекс Ховстедє підтверджує схожість внутрішнього устрою та економічної системи країн. Не беруться до уваги чіткі тактики та певні інститути, звичайно потрібен лише аналіз певної проблеми в Україні та розгляд того, як в такій ситуації поступав уряд Південної Кореї і намагатися досягти таких результатів завдяки пристосуванню, що абсолютно виключає варіант контрактів на управління та залучення до управлінських посад, людини з Південної Кореї для налагодження системи, бо це неможливо в рамках різних економічних ситуацій на даний момент в країнах, різниці в культурі та стилі ведення діяльності.

Найбільшими проблемами, що стоять перед сферою розвитку соціального підприємництва, є складні недоліки економічного середовища та державна підтримка. Найменш важливим викликом є соціальне сприйняття. Це підтверджує гіпотезу про те, що ініціатива повинна в першу чергу виходити від держави за допомогою стимулів та підтримки на основі диференційованої фіскальної політики

Україна – горда, самостійна, незалежна та достаньо економічно сильна для того, що обрати не єдиний вектор розвитку та співпраці в рамках глобалізаційних та інтеграційних процесів. Можна стати партнером не тільки з територіально близькими країнами. Чим більше союзників, партнерів, Україна матиме, тим швидше відбуватиметься розвиток країни. Досвід Республіки Корея лише доводить факт, що все залежить не від проблем які виникли, а від того, що ми зробили, щоб ці проблеми не отворились, все залежить тільки від людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конкурсна робота на тему: «Соціальне підприємництво як інноваційний інструмент забезпечення суспільного добробуту» <https://knote.edu.ua/file/NjY4NQ==/3aee82b71d8d28d590c3f27df309b94c.pdf> (дата звернення: 21.09.2019).
2. Mair J., Robinson J, Hockerts K. Social Entrepreneurship. New York: Palgrave MacMillan, 2006. P. 267 (дата звернення: 22.09.2019).
3. Салій І. Американський та європейський шляхи соціального підприємництва. *Громадський простір* URL: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/109-amerykanskyi-ta-ievropeiskyi-shliakhy-sotsialnoho-pidpryiemnytstva> (дата звернення: 23.09.2019).
4. Шумпетер Й. А. История экономического анализа; пер. с англ., под ред. В. С. Автономова. СПб. Экономическая школа, 2001. Т. 2. С. 721–726 (дата звернення: 24.09.2019).
5. The Institute for Social Entrepreneurs. Evolution of the social enterprise industry: A chronology of key events 2008. URL: <http://socialent.org/documents/> (дата звернення: 24.09.2019).
6. Галушка З. І. Феномен соціального підприємництва: поняття та перспективи розвитку в Україні. *Вісник* серія Економіка. – К.: ВПЦ «Київський національний університет» №148. 2013. С. 17 (дата звернення: 24.09.2019).
7. Mulgan G., Tucker S., Ali R., Sanders B.. Social innovation: what it is, why it matters and how it can be accelerated. Skoll Centre for Social Entrepreneurship. Skoll Centre Working Paper, 2007 URL: [https://www.sbs.ox.ac.uk/sites/default/files/Skoll_Centre/Docs/Social%](https://www.sbs.ox.ac.uk/sites/default/files/Skoll_Centre/Docs/Social%20Innovation%20What%20It%20Is%20Why%20It%20Matters%20and%20How%20It%20Can%20Be%20Accelerated.pdf) (дата звернення: 25.09.2019).

8. J. Mair, I. Marti. Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight // Journal of World Business. – 2006. – №41(1). – P. 37–41. (дата звернення: 25.09.2019).

9. Курило А. Е. Зарождение социального предпринимательства в Республике Карелия. *Научные ведомости Белгородского государственного университета*. 2012. №7 (126), вып. 22/1. С. 14. (дата звернення: 26.09.2019).

10. Про соціальні підприємства. Проект Закону № 2710 від 23.04.2015 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54903. (дата звернення: 27.09.2019).

11. Кіреєва О. Б. Соціальне підприємництво як засіб соціального розвитку. *Пробл. упр. соц. та гуманіст. розв.*: матеріали III регіон. наук.-практ. конф.; за заг. ред. В.Г. Вікторова. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. С. 79–82. (дата звернення: 28.09.2019).

12. The Institute for Social Entrepreneurs. Evolution of the social enterprise industry: A chronology of key events 2008 URL: <http://socialent.org/documents/> (дата звернення: 28.09.2019).

13. . Сотула О. В., к. е. н., доцент кафедри економічної теорії та міжнародної економіки, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1988> (дата звернення: 30.09.2019).

14. Сотула Е. О Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки. // *Ефективна економіка* 2013. №4 URL: <https://voxukraine.org/uk/sotsialne-pidpnyemnytstvo-yak-neotsinenna-neobhidnist-dlya-ukrainy-ua/> (дата звернення: 05.10.2020).

15. Social Entrepreneurship: How to Become a Changemaker Through Business URL: <https://www.shopify.co.uk/blog/social-entrepreneurship> (дата звернення: 06.10.2020).

16. Класифікація бізнес-середовища: системний підхід М.І. Мельник URL: http://ird.gov.ua/pe/re200802/re200802_251_MelnykMI.pdf (дата звернення: 08.10.2020).

17. Філіпенко А.С., Будкін В.С., Рогач О.І. та ін. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. У книзі Світова економіка, 2007.-640.а (дата звернення: 10.10.2020).

18. Establishing a business in South Korea URL: [https://content.next.westlaw.com/05752387?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&__lrTS=20190407082536032&firstPage=true&bhcp=1](https://content.next.westlaw.com/05752387?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&__lrTS=20190407082536032&firstPage=true&bhcp=1) (дата звернення: 12.10.2020).

19. Organization for Economic Cooperation and Development, *Reviews of National Science and Technology Policy: Republic of Korea* (Paris: OECD, 1996). (дата звернення: 12.10.2020).

20. Sustainable Governance Indicators 2018 URL: http://www.sgi-network.org/docs/2018/country/SGI2018_South_Korea.pdf (дата звернення: 13.10.2020).

21. Ministry of SMEs and Startups URL: <https://www.mss.go.kr/site/eng/02/10202000000002016111504.jsp> (дата звернення: 14.10.2020).

22. Doing Business in South Korea URL: <https://www.pkf.com/media/131978/doing%20business%20in%20south%20korea.pdf> (дата звернення: 12.10.2020).

23. Index of Economic Freedom URL: <https://www.heritage.org/index/visualize?cnts=southkorea&type=1> (дата звернення: 13.10.2020).

24. Excelsior: The Korean Innovation Story BY SUNGCHUL CHUNG URL: <https://issues.org/chung/> (дата звернення: 15.10.2020).

25. Чинники формування політики сталого розвитку URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2299> (дата звернення: 16.10.2020).

26. Supporting social entrepreneurship in Asia URL: <https://www.pioneerspost.com/news-views/20160808/supporting-social-entrepreneurship-asia> (дата звернення: 16.10.2020).
27. Study of Social Entrepreneurship and Innovation Ecosystems in South East and East Asian Countries URL: <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Study-of-Social-Entrepreneurship-and-Innovation-Ecosystems-in-South-East-and-East-Asian-Countries-Country-Analysis-Republic-of-Korea.pdf> (дата звернення: 16.10.2020).
28. KFEZ URL: <http://fez.go.kr/global/en/index.do> (дата звернення: 16.10.2020).
29. Визначення Інтегрального показника URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ТМ037678> (дата звернення: 12.10.2020).
30. Методичний підхід до оцінки ефективності корпоративної соціальної діяльності підприємств на інтегративній ПЛАТФОРМИ URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32608439.pdf> (дата звернення: 16.10.2020).
31. SOCIAL INVESTMENT LANDSCAPE IN ASIA URL: www.avrp.asia(дата звернення: 17.10.2020).
32. Organization for Economic Cooperation and Development, Meeting R&D Funding Target: Policy Implications, DSTI.STP 2 (Paris: OECD, 2003) (дата звернення: 17.10.2020).
33. South Korean business environment and startup Ecosystem Bachelor URL:<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/149259/Thesis%20Nina%20Pajala.pdf?sequence=1> (дата звернення: 16.10.2020).
34. Innovation Policies of South Korea Ida URL: <https://ida-d-4984.pdf> (дата звернення: 20.10.2020).
35. Korea 7th best country to be a social entrepreneur? Reflections from within the ecosystem URL: <https://responsiblebusiness.co/korea-7th-best-country-to-be-a-social-entrepreneur-reflections-from-within-the-ecosystem-9bc3223bd64d> (дата звернення: 21.10.2020).

36. Social entrepreneurship in Korea an introduction URL: <https://medium.com/@spanhuijsen/social-entrepreneurship-in-korea-an-introduction-797253bbc358> (дата звернення: 22.10.2020).

37. Проект закона Украины от 11.03.2013 № 2508 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XO00A.html (дата звернення: 23.10.2020).

38. Офіційний сайт представництва уряду Республіки Корея URL: <http://www.korea.net/> (дата звернення: 24.10.2020).

39. Innovative Platform 혁신성장 전략투자 방향 2018. 8. 13.pdf (дата звернення: 24.10.2020).

40. Korea 7th best country to be a social entrepreneur? Reflections from within the ecosystem URL: <https://responsiblebusiness.co/korea-7th-best-country-to-be-a-social-entrepreneur-reflections-from-within-the-ecosystem-9bc3223bd64d> (дата звернення: 25.10.2020).

41. KFEZ URL: <http://fez.go.kr/global/en/index.do> (дата звернення: 26.10.2020).

42. The Better Future, 2018, Government Budget on Social Economy Fund for this year 215.7 billion KRW (дата звернення: 27.10.2020).

43. Financial Services Commission, 2018, The Promotion Plan on Social Finance (дата звернення: 28.10.2020).

44. Громадський простір URL: <https://www.prostir.ua/?focus=prostir-talks-sotsialne-pidpryjemnytstvo-kraschi-kejsy-vyklyky-ta-mozhlyvosti-dlya-hromadskyyh-orhanizatsij> (дата звернення: 29.10.2020).

45. Офіційний сайт державної служби статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 30.10.2020).

46. Rankings & Ease of Doing Business Score URL: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings> (дата звернення: 01.11.2020).

47. Hofstede Insights URL: <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/south-korea,ukraine/> (дата звернення: 05.11.2020).

48. Nataliia Gavkalova,, Oleg Amosov, Alona Zolenko and Iryna Sierova Determinants of Social Entrepreneurship in Ukraine URL: <https://doi.org/10.1051/shsconf/20196706017> (дата звернення: 05.11.2020).

49. Ієрархія та етапи формування стратегії підприємства <https://buklib.net/books/22442/> (дата звернення: 07.11.2020).

50. Проект Про схвалення Стратегії інноваційного розвитку України на період до 2030 року URL: [innovatsiynogo-rozvitku-ukraini.pdf](#) (дата звернення: 10.11.2020).

51. Анкета URL: <https://docs.google.com/forms/d/1yUAvdE0ZnOgC19K7FkiU3yUzIZ4N76LXEn543TAmTts/> (дата звернення: 11.11.2020).

52. Social Entrepreneurship As Seen By the Future Managers URL: <https://www.ijssrm.in/index.php/ijssrm/article/view/2910/2202> (дата звернення: 12.11.2020).

53. Pereverzieva , A., & Osaul A., Havrylova K. (2020). SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AND CLASSICAL ENTREPRISE WITH SOCIAL RESPONSIBILITY ANALYSIS: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES: integration, social entrepreneurship, social business, classical entrepreneurship, development, responsibility, society, trend. *Bulletin of Zaporizhzhia National University. Economic Sciences*, (3 (47), 46-50. Retrieved from URL: <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/view/1407>

Декларація
академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ

Я Гаврилова Катерина Олександрівна, студентка 2 курсу магістратури, форми навчання денна, факультету економічного, спеціальності 051 «Економіка», адреса електронної пошти katya-zp@ukr.net:

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Розвиток соціального підприємництва в Україні на прикладі країн Азійсько-Тихоокеанського регіону» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям *академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи*, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Гаврилова К.О.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) Переверзєва А.В.

Додаток А

Таблиця А.1 – Поняття «Соціальне підприємництво» вчених-економістів

Науковці, дослідники, школи	Соціальне підприємництво – це
MacMillan [2]	процес створення нових підприємств, який веде до соціальних покращень, створює підприємницьку та суспільну цінність
Oxford University Business School [3]	професійний, інноваційний та стійкий підхід до системних змін, які вирішують соціальні проблеми та опановують можливості ринку;
Сей, Шумпетер та Друкер [4]	традиційне підприємництво, націлене на отримання прибутку, та благодійної діяльності, покликаної вирішувати соціальні проблеми суспільства і сприяти появі позитивних соціальних зрушень;
Б. Дрейтон [5]	інноваційний підхід, завдяки якому індивіди можуть вирішити серйозні соціальні проблеми, з якими стикається їх спільнота.
З. Галушка [6]	усвідомлення суб'єктом свого обов'язку перед суспільством, що виражається в розумінні його потреб як особисто цінних і пріоритетних над груповими;
Skoll Foundation [7]	агент змін соціуму, піонер інновацій, які винагороджують людство;
Дж. Майр і І. Марті [8]	процес створення вартості шляхом поєднання ресурсів організації в новий спосіб для реалізації можливостей, що сприяють створенню соціальної цінності, стимулюють соціальні зміни або дозволяють виявити соціальні потреби;
А. Курило і Е. Немкович [9]	це комерційне підприємство, яке, задовольняючи суспільні потреби, методично вирішує проблеми соціально незахищених категорій громадян, отримуючи при цьому оптимальний прибуток;
О. Фельдман (законопроект «Про соціальні підприємства») [10]	суб'єкт господарювання, утворений юридичними та/або фізичними особами, пріоритетом діяльності якого є досягнення соціальних результатів, зокрема, у сфері охорони здоров'я, освіти, науки, культури, навколишнього середовища, надання соціальних послуг та підтримки соціально вразливих груп населення (безробітних, малозабезпечених, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю та інших встановлених законодавством осіб).
Кіреєва О. Б. [11]	юридично зареєстрована організація, яка перебуває у спільній власності, заснована на принципах рівної частки власності та вирішує суспільні та екологічні проблеми

Додаток Б

Форми підприємств

Акціонерне товариство. Ця корпоративна форма організації найчастіше зустрічається в Республіці Корея, оскільки він пропонує акціонерам обмежену відповідальність і акції, як правило, вільно передаються. Акціонери несуть відповідальність лише за розміром внеску до статутного капіталу товариства. Акціонерне товариство є придатним для великого бізнесу, що вимагає великих обсягів основного капіталу та продовження закупівлі коштів [16].

Товариство з обмеженою відповідальністю. Відповідальність усіх акціонерів обмежується сумою їх внеску до статутного капіталу компанії. Проте індивідуальний характер кожного акціонера береться до уваги, передача власного капіталу обмежена, і компанія не є відкритою для громадськості. Тому він підходить для роботи малого або середнього бізнесу, що належить невеликій кількості осіб [16].

Приватна компанія з обмеженою відповідальністю. Відповідальність акціонерів також обмежується сумою їх внеску до статутного капіталу компанії. Зовні приватна компанія з обмеженою відповідальністю подібна до товариства з обмеженою відповідальністю, але специфічне регулювання приватної компанії з обмеженою відповідальністю відрізняється. На відміну від товариства з обмеженою відповідальністю, внутрішньо приватне товариство з обмеженою відповідальністю - це вид торговельної асоціації [16].






Компанія загального партнерства. Члени мають безпосередню, спільну та необмежену відповідальність по відношенню до кредиторів підприємства. Всі члени мають права та обов'язки, пов'язані з виконанням партнерських справ та представництвом товариства. Цей вид є придатним для підприємства, яке спільно належить невеликій кількості осіб з тісною співпрацею [16].

Компанія обмеженого партнерства. Вона може складатися з одного члена з необмеженою відповідальністю і принаймні одного члена з обмеженою відповідальністю. Члени з обмеженою відповідальністю можуть брати участь у підприємницькій діяльності лише за рахунок власних внесків і не мають права здійснювати партнерські відносини або представляти товариство [16].

Додаток В

Таблиця В.1 - Розвиток соціальної економіки

CATEGORY	FACTOR	RATING	DESCRIPTION
SPOs	Presence, size and maturity		<ul style="list-style-type: none"> The Ministry of Public Administration and Security calculated a total of 63,431 non-profits, social enterprises, cooperatives and village enterprises in 2015.⁷⁵ Social enterprises are legally defined entities which receive tax benefits and subsidies. In 2017, there were a total of 1,877 government-certified social enterprises in South Korea.⁷⁶
	SEs' sectoral presence		<ul style="list-style-type: none"> The leading impact areas for South Korean social enterprises are arts and culture, education, environment, and social welfare.
Investors	Philanthropic contributions		<ul style="list-style-type: none"> Prominent foundations in South Korea often receive funds from corporates, financial institutions, and government. However, these foundations largely run their own programmes and examples of collaboration are scarce.
	Managed funds		<ul style="list-style-type: none"> In February 2018, South Korea became the 17th member country of GSG and established a National Advisory Board.⁷⁷ The government has established several impact funds that pool government and institutional investor assets to support SEs. 2018 also saw the first instance oco-investment by impact investors.
	Corporate sector		<ul style="list-style-type: none"> Though chaebols' reputations were tarnished in the government corruption scandal, recent measures have been introduced to restore their image, such as the Korea Stewardship Code. Some examples of corporates with demonstrated CSR initiatives and that have

			incorporated sustainability into their operations include POSCO, SK Group, Hana Bank, and Hyundai Motor Company.
Enablers and Intermediaries	Policy environment		<ul style="list-style-type: none"> • The government is a regional leader in its support for the social enterprise ecosystem. • Government players are driving the use of innovative tools such as green bonds and passive ESG investment.
	Incubators, accelerators and capacity builders		<ul style="list-style-type: none"> • There are several impact investors and organisations that provide incubation or accelerator support, such as Crevisse Partners, KoSEA, Root Impact, Beautiful Foundation, Sopoong, Hyundai and D3 Jubilee, Work Together Foundation and the Happiness Foundation.
	Networks and platforms		<ul style="list-style-type: none"> • Several networks and platforms exist for SE development and collaboration in the social economy. The Association of Korean Local Governments for Social Economy and Solidarity allows for collective policy efforts and a stronger network of key stakeholders. • There are numerous examples of platforms to enhance government and private sector collaboration and co-investment.
	Knowledge and research		<ul style="list-style-type: none"> • Prominent research organisations include KoSEA and Hanyang University, which offers an undergraduate course on social entrepreneurship. Most research, however, is not translated from Korean to English.
	Partnerships		<ul style="list-style-type: none"> • The government is currently establishing SE investment funds with funding support from corporates and the private sector. Other examples of collaboration include Hyundai's partnership with KoSEA and the Ministry of Labour for its SE competition.

Додаток Г

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про соціальні підприємства

Цей закон визначає поняття, організаційні форми, правові засади діяльності соціальних підприємств в Україні та заходи їх державної підтримки.

РОЗДІЛ I

Загальні положення

Стаття 1. Поняття соціального підприємства

1. Соціальним підприємством визначається суб'єкт господарювання, утворений юридичними та/або фізичними особами, пріоритетом діяльності якого є досягнення соціальних результатів, зокрема, у сфері охорони здоров'я, освіти, науки, культури, навколишнього середовища, надання соціальних послуг та підтримки соціально вразливих груп населення (безробітних, малозабезпечених, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю та інших встановлених законодавством осіб).
2. Рішення про надання статусу соціального підприємства приймається Міжвідомчою комісією з питань державної підтримки соціальних підприємств за такими критеріями:
 - 1) забезпечення робочим місцем осіб, віднесених до соціально вразливих верств населення, частка зайнятості яких становить не менше половини загальної кількості працюючих на підприємстві;
 - 2) надання соціальних послуг, визначених [Законом України "Про соціальні послуги"](#), за умови, що більше половини отримувачів цих послуг є соціально вразливі верстви населення;
 - 3) забезпечення робочим місцем та надання соціальних послуг особам із соціально вразливих верств населення, якщо частка зайнятості таких осіб становить не менше 30 відсотків загальної кількості працюючих на підприємстві та не менше 30 відсотків отримувачів соціальних послуг відповідно;
 - 4) реалізація продукції підприємства особам із числа соціально вразливих за цінами собівартості продукції або нижче собівартості;
 - 5) інвестиції у соціально значимі проекти.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на соціальні підприємства та їх відокремлені підрозділи (філії, представництва тощо), що провадять свою діяльність на території України, якщо інше не визначено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Особливості правового регулювання, що пов'язані із створенням, діяльністю, реорганізацією та ліквідацією окремих видів та організаційно-правових форм соціальних підприємств, визначаються законами України.

Стаття 3. Законодавство, що регулює діяльність соціальних підприємств

Законодавство щодо регулювання діяльності соціальних підприємств, складається із [Конституції України](#), [Господарського кодексу України](#), [Законів України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців"](#), ["Про акціонерні товариства"](#), ["Про кооперацію"](#), цього Закону, інших законів та підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність соціальних підприємств.

Якщо міжнародним договором України встановлені інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про благодійництво та благодійні організації, то застосовуються правила міжнародного договору, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 4. Принципи діяльності соціального підприємства

Соціальне підприємство діє на принципах:

- 1) законності;
- 2) гласності;
- 3) добровільності;
- 4) самоврядування.

РОЗДІЛ II

Правові умови створення, діяльності та ліквідації соціального підприємства

Стаття 5. Створення соціального підприємства

Створення соціального підприємства здійснюється за рішенням засновника або засновників, що приймається на установчих зборах (з'їзді, конференції) шляхом голосування.

Засновниками соціального підприємства можуть бути органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, фізичні та юридичні особи, які прийняли рішення про утворення такої організації та/або взяли на себе майнові зобов'язання щодо утворення соціального підприємства.

Соціальне підприємство може бути утворене на підставі заповіту, укладеного у встановленому порядку, в якому викладена воля (рішення) власника майна про заснування на основі його майна такої організації.

На працівників соціального підприємства поширюється законодавство про працю та соціальний захист.

Обмеження права на утворення або на участь у його діяльності встановлюється законом.

Стаття 6. Правоздатність соціального підприємства

Цивільна правоздатність соціального підприємства виникає з моменту державної реєстрації його як юридичної особи і передбачає право брати участь у цивільно-правових відносинах, набувати майнові і немайнові права в межах, визначених законами України, а також його статутом (модельним статутом) відповідно до встановлених у ньому цілей діяльності.

Соціальне підприємство може виступати засновником інших юридичних осіб, утворювати свої структурні підрозділи (філії, представництва тощо), якщо інше не встановлено законом або його статутом (модельним статутом), утворювати разом з іншими соціальними підприємствами об'єднання без створення юридичної особи або вступати до них.

Соціальне підприємство може бути учасником господарського товариства та набувати внаслідок фінансово-господарської діяльності привілейовані акції, якщо інше не встановлено законом.

Соціальне підприємство не може надавати повноваження суб'єкту підприємницької діяльності, власником (власниками) якого є лише соціальні підприємства, на спрямування прибутку за іншим призначенням, аніж до такого соціального підприємства.

Стаття 7. Найменування, символіка та місцезнаходження соціального підприємства

Соціальне підприємство має своє найменування, яке складається з власної назви та зазначення його організаційно-правової форми, може використовувати власну символіку, що затверджується у порядку, визначеному її статутом (модельним статутом).

Найменування соціального підприємства не може відтворювати найменування раніше утворених соціальних підприємств та визначати зміст, що не відповідає його призначенню.

Місцезнаходженням соціального підприємства визнається його юридична адреса, якщо інше не визначено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Стаття 8. Установчі документи

1. Установчими документами соціального підприємства є рішення засновника (установчих зборів, з'їзду) про його заснування, а також статут (модельний статут), якщо обсяг цивільної правоздатності не визначено законом.

2. Статут (модельний статут) соціального підприємства оформлюється у письмовій формі і повинен містити:

найменування соціального підприємства (організаційно-правову форму);

місцезнаходження соціального підприємства;

мету та завдання соціального підприємства;
 обсяг цивільної правоздатності;
 порядок утворення, діяльності та повноваження органів управління;
 джерела надходження та порядок використання коштів та іншого майна;
 порядок звітності, контролю за здійсненням фінансово-господарської діяльності;
 визначення умов оплати праці працівників;
 порядок внесення змін до статуту;
 порядок реорганізації та ліквідації соціального підприємства.

Статут соціального підприємства, що утворене декількома засновниками, має містити умови і порядок набуття членства чи права на участь в організації, порядок припинення членства чи участі, права і обов'язки членів чи учасників соціального підприємства.

У статуті мають міститися положення, що обов'язкові для соціального підприємства певної організаційно-правової форми, визначені законом, а також можуть бути передбачені інші положення, що стосуються особливостей його діяльності.

Стаття 9. Члени і учасники соціального підприємства

Членом, учасником соціального підприємства є особа, яка набула членство або стала учасником у відповідності до його статуту.

Члени (учасники) соціального підприємства, утвореного на основі об'єднання майна (майнових прав), мають право на участь в управлінні підприємства відповідно до їх дол.і (паю) в майні підприємства, якщо інше не передбачено статутом. Участь у такому підприємстві може бути передана правонаступнику (правонаступникам) відповідно до статуту, якщо інше не визначено законом.

Стаття 10. Припинення діяльності соціального підприємства

Припинення діяльності соціального підприємства здійснюється на підставах, визначених законом та його статутом (модельним статутом).

Вирішення майнових питань, пов'язаних із припиненням соціального підприємства, визначається законом та статутом (модельним статутом).

Про припинення соціального підприємства в Державному переліку соціальних підприємств робиться відповідний запис.

РОЗДІЛ III

Надання підприємствам статусу соціального підприємства

Стаття 11. Міжвідомча комісія з питань державної підтримки соціальних підприємств

Визначення належності суб'єктів господарювання соціальним підприємством здійснюється Міжвідомчою комісією з державної підтримки соціальних підприємств.

Положення про міжвідомчу Комісію з державної підтримки соціальних підприємств, типові положення про регіональні комісії з питань діяльності підприємств затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Фінансове та матеріально-технічне забезпечення Комісії здійснюється за рахунок Державного бюджету України.

Стаття 12. Склад Міжвідомчої комісії з питань державної підтримки соціальних підприємств

До складу Комісії входять представники Міністерства соціальної політики України, Фонду соціального захисту інвалідів, Державної податкової служби України, Державної митної служби України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства фінансів України, Державної фінансової інспекції України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державного агентства земельних ресурсів України та представники, делеговані Федерацією профспілок України та громадськими організаціями інвалідів.

Комісія має регіональні (територіальні) органи - комісії з питань державної підтримки соціальних підприємств в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі (далі - регіональні комісії).

До складу регіональних комісій входять представники відповідних управлінь Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, Міністерства соціальної політики України (у тому числі Фонду соціального захисту інвалідів), Державної податкової адміністрації України, Державної митної служби України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства фінансів України (у тому числі Головного контрольно-ревізійного управління України), Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державного комітету України по земельних ресурсах, представники органів місцевого самоврядування та представники, делеговані громадськими організаціями інвалідів та Федерацією профспілок України.

Стаття 13. Рішення Міжвідомчої комісії з питань державної підтримки соціальних підприємств

Рішення Комісії і регіональних комісій про надання статусу соціального підприємства або відмову в наданні такого статусу має бути вмотивованим та базуватися на аналізі соціальної значимості відповідного підприємства за встановленими цим Законом критеріями.

Комісія приймає рішення щодо:

надання підприємствам статусу соціального підприємства;

визначення форм державної підтримки соціальних підприємств з видачею відповідного дозволу;

скасування дозволу на відповідний вид державної підтримки та/або статусу соціального підприємства.

Комісія здійснює контроль за діяльністю регіональних комісій та вирішує спірні питання.

Стаття 14. Документи, які подаються Міжвідомчій комісії з питань державної підтримки соціальних підприємств

Для отримання статусу соціального підприємство подає до Комісії з питань державної підтримки соціальних підприємств такі документи:

заяву засновника підприємства про надання підприємству статусу соціального за формою, затвердженою Комісією;

копію витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців про державну реєстрацію;

копії установчих документів підприємства;

копію положення про філію, відокремлений підрозділ підприємства;

копію довідки про включення підприємства до ЄДРПОУ;

копії документів, що підтверджують відповідність підприємства встановленим цим Законом критеріям;

копії документів на право користування землею;

бізнес-план діяльності підприємства;

копії податкових та фінансових звітів;

інші документи в залежності від надаваної державної підтримки.

Секретаріат Міжвідомчої комісії або регіональної комісії розглядає подані підприємством документи протягом 30 днів після їх надходження.

Секретаріат Міжвідомчої комісії або регіональної комісії може проводити перевірку достовірної інформації, що міститься в поданих документах, в межах 30 днів.

Стаття 15. Відмова у наданні статусу соціального підприємства

Підприємству може бути відмовлено в наданні статусу соціального у разі:

подання підприємством документів, які не відповідають встановленим вимогам;

виявлення недостовірних даних у документах, поданих підприємством;

невідповідність встановлених цим Законом критеріям.

Відмову у наданні статусу соціального підприємства може бути оскаржено відповідно до порядку, встановленому законом.

Стаття 16. Скасування статусу соціального підприємства

Статус соціального підприємства та отриманий дозвіл на користування відповідною формою державної підтримки може бути скасовано:

за заявою засновника з обґрунтуванням щодо скасування зазначеного статусу;

надходження подання контролюючих органів (Міністерства фінансів України, державної податкової служби та інших державних органів) про порушення підприємством чинного законодавства України;
виявлення Комісією випадків невиконання підприємством взятих зобов'язань відповідно до статусу соціального підприємства;
неефективності виробничої діяльності та відсутності соціальної значимості за результатами звітності соціального підприємства чи за результатами проведеного Комісією аналізу соціально-економічних показників діяльності підприємства;
ліквідації підприємства.

Стаття 17. Державний облік підприємств, що мають статус соціальних

Ведення Державного обліку підприємств, що отримали статус соціальних, покладається на уповноважений орган виконавчої влади у сфері соціальної політики. Соціальне підприємство отримує Свідоцтво про надання статусу "Соціальне підприємство" та "Дозвіл на право користування відповідним видом державної підтримки соціальних підприємств", що видаються у визначеному законодавством порядку.

Стаття 18. Інформування про створення соціального підприємства

Відомості про надання статусу соціального підприємства та скасування цього статусу публікуються реєструючим органом в офіційному друкованому виданні органу державної влади чи органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням підприємства протягом десяти днів з моменту надання/скасування статусу.

РОЗДІЛ IV

Державна підтримка соціальних підприємств

Стаття 19. Заходи державної підтримки соціальних підприємств

Отримання статусу соціального підприємства надає підприємствам право на державну підтримку у вигляді пільг з оподаткування, при провадженні інвестиційної діяльності, у земельних питаннях, поворотної та безповоротної фінансової допомоги, позик, сприяння у наданні пріоритетів при розміщенні державного замовлення і виконанні державних цільових програм, у працевлаштуванні вразливих категорій осіб та в інших формах, передбачених законом.

Фінансування соціальних проектів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету на поворотних (бюджетні позички) і безповоротних засадах через установи уповноважених банків, визначених Кабінетом Міністрів України і Національним банком України.

Обсяг коштів на державне цільове кредитування визначається відповідно до програм, що затверджуються в установленому порядку Кабінетом Міністрів України

або Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування.

Соціальні підприємства можуть залучатися до інвестиційних проектів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Видача дозволу Міжвідомчою комісією з питань державної підтримки соціальних підприємств є підставою для укладення замовником договору (контракту) з соціальним підприємством щодо умов реалізації інвестиційного проекту, укладення договорів оренди землі, приміщень тощо.

Передбачені цієї статтею форми державної підтримки соціальним підприємствам надаються у порядку та у спосіб, визначені законодавством України.

Стаття 20. Обов'язки підприємств, що отримали статус соціальних

Соціальні підприємства зобов'язані забезпечити:

виконання взятих за цим Законом обов'язків, статутних завдань;

вільний доступ до своїх звітів, документів про господарську та фінансову діяльність;

сплату встановлених законом податків і зборів, крім тих, що передбачені цим Законом та законів, що прийняті на його виконання;

цільове використання коштів, наданих підприємству виконання встановлених зобов'язань;

виконання інших обов'язків, визначених законодавством України.

Стаття 21. Права соціальних підприємств

З метою здійснення діяльності соціального підприємства за критеріями, визначеними Законом, підприємство, крім прав, визначених законодавством України та статтею 19 цього Закону, має право:

при здійсненні господарської та іншої діяльності з власної ініціативи приймати будь-які рішення, що не суперечать законодавству України;

приймати участь у прийнятті рішень органами місцевого самоврядування і при складанні планів соціально-економічного розвитку регіонів;

самостійно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, в тому числі і з питань, пов'язаних з протидією торгівлі людьми;

Стаття 22. Відносини соціальних підприємств з органами державної влади та органами місцевого самоврядування

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності соціальних підприємств в межах своїх повноважень.

Рішення органів та посадових осіб місцевого самоврядування, прийняті в межах їх повноважень, є обов'язковими для виконання соціальними підприємствами, які розташовані або здійснюють свою діяльність на відповідній території.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування на конкурсній основі залучають соціальні підприємства до виконання загальнодержавних та місцевих

програм, що фінансуються з відповідних бюджетів, а також державних замовлень для суспільних потреб.

Держава забезпечує надання інформації, необхідної для реалізації завдань, визначених їх статутами (модельними статутами).

У разі залучення бюджетних коштів для фінансування соціальних послуг, які надаються соціальними підприємствами, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування на конкурсній основі укладають із ними договір щодо умов фінансування та вимог до обсягу, порядку і якості надання соціальних послуг.

Правила організації та проведення конкурсу на залучення бюджетних коштів для надання соціальних послуг встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, що уклали договір щодо залучення бюджетних коштів до фінансування соціальних послуг із соціальними підприємствами, які перемогли у конкурсі, здійснюють контроль за цільовим використанням бюджетних коштів та якістю надання послуг.

Кошти на державне цільове довгострокове кредитування, відповідно до рішень Міждержавною комісією з державної підтримки соціальних підприємств передбачаються у місцевих бюджетах.

Спори про поновлення порушених прав соціальних підприємств та відшкодування завданої їм шкоди внаслідок рішень, дій чи бездіяльності органів, посадових або службових осіб місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень вирішуються в судовому порядку.

Стаття 23. Об'єднання засновників (керівників) соціальних підприємств

Для реалізації та захисту своїх законних прав та інтересів та з метою представництва засновники (керівники) соціальних підприємств можуть на засадах добровільності та рівноправності об'єднуватися в спілки та інші статутні об'єднання соціальних підприємств.

Держава сприяє таким об'єднанням соціальних підприємств у виконанні ними статутних завдань.

РОЗДІЛ V

Майно та фінансова звітність соціальних підприємств

Стаття 24. Майно соціального підприємства

Майно соціального підприємства належить йому на праві власності, крім переданого йому державного чи комунального майна, якщо інше не встановлено законом.

Соціальне підприємство має право використовувати належне йому майно для участі у цивільних відносинах, в тому числі для ведення фінансово-господарської діяльності, відповідно до цілей його утворення та в межах його цивільної правоздатності.

Майно, в тому числі кошти, соціального підприємства не може розподілятися прямо чи опосередковано між її засновниками, членами, учасниками, посадовими і пов'язаними з ними особами за винятком оплати їх праці.

Майно соціального підприємства може бути передано іншим суб'єктам господарювання лише в тимчасове користування на компенсаційній основі, за виключенням внесення майна до статутного фонду господарського товариства чи наділення майном іншого суб'єкта господарювання. Компенсація за користування майном соціального підприємства не може бути нижчою за звичайну ціну, крім випадків, коли майно надається в користування іншим соціальним підприємствам.

Стаття 25. Джерела формування майна соціального підприємства

Джерелами формування майна соціального підприємства є:

майно, надане засновником (засновниками) підприємства;

майно, набуте внаслідок фінансово-господарської діяльності;

обов'язкові членські внески та обов'язкові внески учасників;

безповоротна фінансова допомога та безоплатно надані товари, роботи, послуги;

бюджетні кошти.

Обмеження щодо джерел формування майна окремих організаційно-правових форм соціального підприємства, визначення видів майна, що не може перебувати у власності (віданні) соціального підприємства, порядку набуття окремих видів майна встановлюються законами України.

Стаття 26. Особливості фінансово-господарської діяльності

Соціальне підприємство здійснює фінансово-господарську діяльність відповідно до цілей утворення та в межах своєї цивільної правоздатності.

Кошти та інше майно, майнові права (у грошовому виразі), набуті соціальним підприємством внаслідок його фінансово-господарської діяльності, за результатами звітного періоду не можуть більш ніж у три рази перевищувати його надходжень за той же період із коштів бюджетів, у вигляді коштів та іншого майна, майнових прав (у грошовому виразі), наданого підприємству його засновником (засновниками, у вигляді членських внесків, внесків учасників, а також безповоротної фінансової допомоги чи допомоги товарами, роботами, послугами (за їх ринковою вартістю), що надані безоплатно.

Законом або статутом (модельним статутом) соціального підприємства можуть бути встановлені інші обмеження щодо здійснення ним фінансово-господарської діяльності або її окремих видів.

Стаття 27. Управління майном соціального підприємства

Правовий режим управління майном на праві власності чи на праві оперативного управління визначаються законом.

Від імені соціального підприємства право управління її майном реалізує вищий керівний орган або керівник соціального підприємства в порядку, передбаченому законами України та установчими документами. Окремими повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження майном соціального підприємства можуть бути наділені інші виконавчі органи чи окремі посадові особи, які здійснюють їх в межах та порядку, визначеному законом та його статутом (модельним статутом). Цивільно-правові угоди між соціальним підприємством та його членами, учасниками, посадовими особами, їх родичами, а також кредиторами та іншими підприємствами і організаціями, повинні затверджуватися вищим керівним органом підприємства або іншим, уповноваженим на це колегіальним органом, а за його відсутності - засновником (засновниками) підприємства.

Стаття 28. Обмеження на відчуження майна соціального підприємства

На основні засоби соціального підприємства, що забезпечують діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, на об'єкти соціального підприємства, що є об'єктами культурної спадщини, а також на предмети культового призначення, що належать релігійним організаціям, не може бути звернено стягнення за претензіями кредиторів.

Стаття 29. Вирішення майнових питань у разі ліквідації соціального підприємства

У разі ліквідації соціального підприємства майно, що залишилося після проведення розрахунків з кредиторами, за рішенням вищого керівного органу такого підприємства передається іншому соціальному підприємству, а у разі ліквідації за рішенням суду - спрямовується у доход держави.

Невикористані на момент ліквідації соціального підприємства кошти та інше майно, що надані йому під умовою його прямого цільового використання, повертається надавачу майна.

Стаття 30. Фінансова звітність соціальних підприємств

Розміри та структура доходів, а також відомості про розміри і склад майна (майнових прав) соціального підприємства, про напрямки витрат, та використання праці на безоплатній основі не можуть бути предметом комерційної таємниці.

Виконавчі органи чи посадові особи, які здійснюють повноваження щодо володіння, користування та розпорядження майном (майновими правами) соціального підприємства, про результати своєї діяльності звітують перед вищим керівним органом підприємства або іншим, уповноваженим на це колегіальним органом, а за їх відсутності - перед засновником соціального підприємства у порядку, що визначений законом або статутом (модельним статутом) підприємства.

Соціальні підприємства зобов'язані вести оперативний та бухгалтерський облік, статистичну звітність, зареєструватися в органах державної податкової інспекції та вносити до бюджету податки, збори (обов'язкові платежі) у порядку і розмірах, передбачених законодавством.

РОЗДІЛ VI

Відповідальність соціальних підприємств та їх посадових осіб

Стаття 31. Загальна відповідальність соціального підприємства

Порушення соціальним підприємством вимог щодо відповідності визначеним цим Законом критеріям тягне за собою позбавлення статусу соціального підприємства.

Порушення соціальним підприємством умов отримання відповідної форми державної підтримки має передбачає скасування дозволу на таку підтримку та повернення отриманих коштів у встановленому законодавством порядку.

Посадові особи соціального підприємства у передбачених законодавством випадках можуть підлягати цивільній, адміністративній та кримінальній відповідальності.

Стаття 32. Відповідальність соціального підприємства за порушення умов отримання податкових пільг

У випадку надходження від органів державної податкової служби та інших державних органів інформації про порушення закону Міжвідомча комісія з питань державної підтримки соціальних підприємств призупиняє користування наданими дозволом пільгами та здійснює перевірку поданих відомостей. У разі порушення вимог щодо цільового використання вивільнених від оподаткування коштів соціальне підприємство зобов'язане збільшити податкові зобов'язання з відповідного податку за результатами податкового періоду, на який припадає таке порушення, а також сплатити пеню, нараховану відповідно до [Податкового кодексу](#).

Стаття 33. Відповідальність за нецільове використання отриманого соціальним підприємством кредиту

У випадку нецільового використання отриманого кредиту соціальне підприємство достроково повертає видані йому кошти, навіть якщо строк освоєння кредиту, визначений кредитним договором, ще не настав. При встановленні фактів пред'явлення фіктивних документів, які стали підставою для видачі коштів за кредитом, банк передає матеріали слідчим органам для притягнення винних до відповідальності.

Контроль за своєчасним поверненням до Державного бюджету України коштів, що виділяються на державне кредитування соціальних проектів, здійснює уповноважений орган виконавчої влади у сфері фінансової політики.

Стаття 34. Відповідальність за невиконання соціальним підприємством інвестиційного проекту

У разі невиконання або неналежного виконання соціальним підприємством умов договору (контракту) за інвестиційним проектом, таке підприємство несе майнову та іншу відповідальність, передбачену законом та відповідним договором (контрактом).
У разі порушення соціальним підприємством законодавства України, установчих документів, договору (контракту) щодо умов реалізації інвестиційного проекту Міжвідомча комісія може скасувати дозвіл та внести пропозиції замовнику про договори (контракту).

Додаток Д

Новая форма

Доброго дня => Я магістр з міжнародної економіки, хочу дослідити соціально-економічні наслідки розвитку соціального бізнесу в Україні. Для створення експертної загальної думки з різних галузей, мені потрібні саме ваші відповіді та думка, як громадянина та професіонала своєї справи. Опитування анонімне. Прошу бути соціально відповідальним перед собою та країною. Заздегідь, щиро дякую. Сподіваюсь, завдяки вашій допомозі я отримаю оцінку "відмінно".

Яка ваша професійна сфера діяльності?

- Економіка
- Медицина
- Соціальна (соц.працівник, волонтер, психолог)
- Технічний напрям
- Освіта та наука
- Політика
- Адміністрація

Яка країна найкраща для проживання за вашою сферою діяльності? (Україна, або ваш варіант)

- Україна
- Другое...

Чи знаєте ви, що таке соціальне підприємництво?

Так

Ні

Чи знайомі ви з поняттям "соціальна відповідальність"?

Так

Ні

Чи чули, або приймали участь у корпоративній соціальній відповідальності?

Так

Ні

Чи має підприємство/установа де ви працюєте стратегію корпоративної соціальної відповідальності?

Так

Ні

Чи брали ви участь у соціальних проектах? Якщо так, то в яких?

Ні

Так

Другое...

Які проблеми на вашу думку є найгострішими у соціумі?

- Екологічні
- Безвідповідальність промислових підприємств
- Безробіття
- Низький рівень викладання у навчальних закладах
- Безвідповідальність окремих осіб соціуму перед країною
- Рівень заробітку
- Рівень щастя
- Соціальні наслідки війни на Сході України та проблемою з анексією Криму
- Неправильний політичний напрям розвитку країни
- Люди з інклюзією та всі соціальні наслідки їх особливостей
- Безвідповідальність малих та середніх підприємств перед соціумом
- Погана державна підтримка ініціатив громадськості
- Погана нормативно-правова база
- Бюрократизація всіх процесів
- Погана медицина та обслуговування
- Другое...

Які ваші побажання, як спеціалістів для покращення соціальної складової саме у вашій сфері діяльності?

- Немає необхідності
- Другое...

Які на вашу думку є позитивні сторони соціальної політики держави?

- Немає
- Другое...

Чи влаштовує вас реакція держави на форс-мажорні обставини останнього року?

- Так
- Ні